

**การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่ม
ชาติพันธุ์ไทจีน
ในจังหวัดเชียงใหม่**

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ

พิศำพิมพ์ จันทรพรหม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ
เชียงใหม่
งบประมาณแผ่นดินประจำปี 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	
1	
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	
1	
ขอบเขตของโครงการวิจัย	2
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	
2	
นิยามศัพท์เฉพาะ	2
กรอบแนวคิดในการวิจัย	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
4	
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
4	
การท่องเที่ยวโดยชุมชน	9
กลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่น	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	17

การสำรวจพื้นที่ศึกษา	
17	
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	
17	
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	
19	
การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล	
20	
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
21	
ผลการสำรวจพื้นที่วิจัย	
21	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ที่โดดเด่น	28
และสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว	
แนวทางในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว	
34	
แนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์ และส่งเสริมอัตลักษณ์	
36	
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
38	
สรุปผลการศึกษา	39
อภิปรายผล	40
ข้อเสนอแนะ	42
บรรณานุกรม	43

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ภาคพายัพ เชียงใหม่

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ในประเทศไทยมีหลายแห่ง ซึ่ง ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ (2548 : 86-90) กล่าวว่า ใน ภาคเหนือมีกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขา คือ กะเหรี่ยง ม้ง เมี่ยน ลาหู่ อาข่า ลัวะ มลาบรี มขู ปะหล่อง คะฉิ่น ภาคใต้มีกลุ่มชาติพันธุ์ คือ เงาะป่า ซาไก มอแกน อรักละโว้ย ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือมีกลุ่มชาติพันธุ์ของคนอพยพ คือ ชาวภูไท ลาวซ่ง ล่วย ญวน จีน และอื่นๆ ซึ่งล้วนแต่ยังคงความเป็นชาติพันธุ์ของตนไว้ตราบนับปัจจุบันนี้

ในภาคเหนือของประเทศไทย นอกจากมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชาวเขาแล้วยังมีกลุ่มคนอพยพอยู่กลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มชาติพันธุ์ ไทจีน ซึ่งได้อพยพย้ายมาจากเมืองเชียงตุงประเทศพม่าและยังคง ความเป็นชาติพันธุ์ด้านภาษาพูด วิถีชีวิต วัฒนธรรม และ สถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้างอันเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนไว้ได้

แต่หากจะกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนแล้วคนส่วนใหญ่จะ เข้าใจว่าจะมีเพียงที่เมืองเชียงตุงประเทศพม่าเท่านั้น จึงทำให้นักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นคนในประเทศหรือต่างประเทศต่างก็หัน ไปท่องเที่ยวยังเมืองเชียงตุงประเทศพม่า ซึ่งแท้ที่จริงแล้วกลุ่ม ชาติพันธุ์ไทจีนก็มีอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่และยังคงความเป็นกลุ่ม ชาติพันธุ์ไทจีนไว้เช่นกันจึงเกิดคำถามขึ้นว่า “ ทำอย่างไรจึงจะ

ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มนั้นให้มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ได้”

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ จึงเป็นกระบวนการสำคัญในการศึกษาอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่นในจังหวัดเชียงใหม่และเมืองเชียงใหม่ทั่วประเทศมา หาแนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์ และส่งเสริมอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่นในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ และหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่นในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่นในจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อหาแนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์ และส่งเสริมอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่นในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยทำการศึกษา คือ พื้นที่ของชาวไทซิ่นที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ บ้านต้นแห่นหลวง บ้านต้นแห่นน้อย
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษามี 3 กลุ่ม คือ
  - 2.1 กลุ่มภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐของอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

2.2 กลุ่มภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านการบริการท่องเที่ยวเอกชน (บริษัทนำเที่ยว) ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

2.3 กลุ่มภาคประชาชน ได้แก่ ประชาชนเชื้อสายไทจีนในตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตองจังหวัดเชียงใหม่

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ ขอบเขตด้านเนื้อหาด้านสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่

3.1 สิ่งดึงดูดใจด้านประเพณีและวัฒนธรรม

3.2 สิ่งดึงดูดใจด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่

3.3 สิ่งดึงดูดใจด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.กลุ่มภาครัฐ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากระดับผู้บริหารระดับอำเภอและท้องถิ่น จำนวน 15 คน

2.กลุ่มภาคเอกชน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จากผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานด้านการบริการการท่องเที่ยวเอกชน (บริษัทนำเที่ยว) จำนวน 10 คน

3. กลุ่มภาคประชาชน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling) จากประชาชนเชื้อสายไทจีนในตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 50 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง รูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจและให้ความสำคัญต่อประเพณีและ

วัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้าง ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน

2.กลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน หมายถึง ประชาชนที่มีเชื้อสายไทจีนที่อาศัยอยู่ในบ้านต้นเห่นน้อยและบ้านต้นเห่นหลวงตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเชิงสำรวจสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

1. ประเพณีและวัฒนธรรม

2. ศิลปกรรม

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน

**การศึกษาเชิงปริมาณจาก
แบบสอบถาม**

1. แบบสอบถามภาครัฐ

2. แบบสอบถามภาคเอกชน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ภาคพายัพ เชียงใหม่

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
2. การท่องเที่ยวโดยชุมชน
3. กลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่น
4. บริบทพื้นที่ในการศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำ โดยปกติการท่องเที่ยวจะหมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้น จะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้น จะมีการค้างแรมหรือไม่ปรีชา แดงโรจน์ (2544: 29-30) ได้อ้างถึง คำนิยามการท่องเที่ยวขององค์การสหประชาชาติที่ได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขเกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ 1) ต้องมีการเดินทาง 2) ต้องมีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์จะ

ไปเยี่ยมเยือน และ 3) ต้องมีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง และได้ อธิบายเพิ่มเติมของจุดมุ่งหมายของการเดินทางท่องเที่ยวไว้ว่า การเดินทางท่องเที่ยวต้องมีใช้เพื่อการประกอบอาชีพ และการไป อยู่ประจำ และเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือ หลายอย่างดังต่อไปนี้ ” ได้แก่ เพื่อพักผ่อนในวันหยุด เพื่อ วัฒนธรรมหรือศาสนา เพื่อการศึกษา เพื่อการกีฬาและบันเทิง เพื่อ ชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ เพื่องานอดิเรก เพื่อเยี่ยม เยือนญาติมิตร เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ และเพื่อเข้าร่วมประชุม หรือสัมมนา

ชูลิทธิ ชุชาติ (2542: 3) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางออกจากบ้านพักเป็นการชั่วคราว ระยะเวลาสั้น เพื่อ เยี่ยมเยือนญาติมิตร หรือวัตถุประสงค์อื่นๆ ทางด้านท่องเที่ยว

นิคม จารุมณี (2535: 1) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายถึงที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งถือ เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมโดยมี แรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้าน วัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ

ธรรมนุญ ประจวบเหมาะ (2533: 3) กล่าวว่า การท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่มีการเดินทางเข้ามา เกี่ยวข้อง โดยมีการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายถึงที่อยู่อาศัยไป ยังอีกที่หนึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ และ สิ่งแวดล้อม

วินิจ วีรยางกูร (2532: 6) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางออกจากที่หนึ่งไปสู่สถานที่อื่นๆ เช่น การเดินทางออก จากบ้านตามปกติ และการเดินทางเพื่อไปอาศัยที่อื่นๆ

ประเสริฐ วิทยาธิรัฐ (2530: 3) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็น สินค้าที่มีความแตกต่างจากสินค้าอื่นๆ คือผู้ซื้อ หรือนักท่องเที่ยว ต้องมาหาสินค้าด้วยตนเองแทนที่สินค้าจะไปหาซื้อสำหรับตัว

สินค้าก็มีความแตกต่างจากสินค้าทั่วไป คือ ผู้ซื้อ ไม่สามารถเก็บสินค้าไว้เป็นสมบัติได้ แต่ผู้ซื้อ จะได้รับความรื่นรมย์ ความพึงพอใจ ความแปลกใหม่ ประเทืองปัญญา พักผ่อน สนุกสนาน ความคุ้มค่าของผู้ซื้อ จึงอยู่ที่ความรู้สึกพึงพอใจ ประทับใจ และมีการบอกเล่าถึงความประทับใจแก่ผู้อื่นเพื่อชักชวนให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว

แมคอินทอช และโกลด์เนอร์ (McIntosh; & Goeldner 1984: 132-135) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นผลรวมของปรากฏการณ์ต่าง ๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจบริการต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือสร้างความพอใจให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

จี และชอย (Gee ;&Choy 1989: 98-101) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีความเพลิดเพลิน สนุกสนาน โดยที่นักเดินทางนั้น คือนักท่องเที่ยวนั่นเอง

ดังนั้น การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังสถานที่ต่าง ๆ เป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และพึงพอใจของผู้เดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อการประกอบกิจกรรมที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ และการไปอยู่อาศัย

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมใหญ่ที่มีองค์ประกอบเป็นอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมจำนวนมาก ได้แก่ อุตสาหกรรมการขนส่ง อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมที่พักแรม อุตสาหกรรมนันทนาการ อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าและบริการข้างเคียงต่าง ๆ ซึ่งได้มีผู้กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไว้ดังนี้ พยอมนธรรมบุตร (เอกสารประกอบการสอน สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยว

เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2549: 1 – 3) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภทดังนี้

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น สนามบิน ระบบคมนาคม ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมขนส่ง เช่น การขนส่งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)

2. การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ที่ต้องการค้างคืน ได้แก่ ที่พักประเภทต่าง ๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่พักแรม ประเภทต่าง ๆ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับต่าง ๆ กันซึ่งจะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่างกัน ได้แก่ ภัตตาคาร สระว่ายน้ำ บาร์ ฟิตเนสเซ็นเตอร์ ชาน้ำ ศูนย์กลางธุรกิจ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

3. แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เช่น ดอยอินทนนท์ ซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพของเทือกเขาหิมาลัย หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทพนมรุ้งซึ่งแสดงถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรขอม ตลอดจนการท่องเที่ยวชนบทเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้าน เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถานยุคเก่าแก่ก่อนประวัติศาสตร์ เช่น วัฒนธรรมบ้านเชียง เป็นต้น

4. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และกิจกรรมนันทนาการ (Tourist Activities และ Recreational Activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบันเพราะการท่องเที่ยวมิได้หมายเพียงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ ความงดงามของธรรมชาติเท่านั้นแต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเดินป่าศึกษาระบบนิเวศเขตเส้นศูนย์สูตรในป่าดิบชื้น การล่องแก่งในแม่น้ำ ท่องถ้ำ การปี นหน้าผา การดำน้ำ ในรูปแบบ ScubaDiving หรือ Snorkeling การพายเรือแคนูในบริเวณป่าชายเลน การตกปลาหมึกในทะเลลึก ตลอดจนการร่วมกิจกรรมกับชุมชนเจ้าบ้าน เช่นการดำนา การเกี่ยวข้าว การร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นประสบการณ์ (Experience) ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการกระจายรายได้

5. บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา ฯลฯ องค์ประกอบทั้ง 5 ประการควรปรากฏอยู่บนระบบฐานข้อมูลการจัดการการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทุกแหล่งที่เป็นจุดหมายปลายทาง (Destination Management System: DMS)

นักท่องเที่ยว

เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว เพราะเป็นผู้ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้น ดังนั้น

นักท่องเที่ยวจึงเป็นสำคัญที่องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งระดับประเทศและระดับโลก จะทำการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว เพื่อนำมาวางแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป การท่องเที่ยวแห่ง

ประเทศไทยแบ่งลักษณะนักท่องเที่ยวออกเป็น 3 แบบ โดยขึ้น อยู่กับเงื่อนไขเวลาและสถานที่ตั้งนี้(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2533: 19-20)

1) นักท่องเที่ยวนานาชาติ (Inbound Tourists) ทั้งนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาให้ประเทศไทยและพำนักไม่น้อยกว่า 1 วัน และไม่มากไปกว่า 60 วัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อน รักษาสุขภาพ เยี่ยมญาติ ดูงาน มาศึกษา ประชุมสัมมนา เป็นต้น

2) นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปต่างประเทศ (Outbound Tourist) หมายถึง ชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวไปต่างประเทศและพำนักอยู่ในประเทศนั้น น้อยกว่า 1 ปี

3) นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourist) หมายถึง ทั้ง ชาวไทยและชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเดินทางจากจังหวัดที่ตนอยู่ไปยังจังหวัดอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเดินทางมิใช่เพื่อหารายได้ในสถานที่ไปเยือนระยะพำนักไม่เกิน 60 วันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ใช้คำว่านักท่องเที่ยวตามลักษณะแตกต่างกันดังนี้

1) นักทัศนจรภายในประเทศ (Excursionists) เป็นบุคคลที่เดินทางไปตามจังหวัดต่าง ๆ โดยไม่ค้างคืน

2) นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังหรือมาจากต่างประเทศ (Tourists) ไปพำนักที่ประเทศที่ไปเยือนไม่น้อยกว่า 1 ปี

3) นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปประเทศอื่นที่มิใช่แหล่งที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว(Visitors) และพำนักอยู่ไม่เกิน 24 ชั่วโมง

การเปลี่ยนแปลงแนวคิดด้านการท่องเที่ยว (Tourism

Planning: 5 Schools

of Thought) สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์
 สิ่งแวดล้อม ปี 2542 ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการด้านการท่องเที่ยวจาก
 ในอดีตเป็นแบบมวลชนมาถึงแบบเชิงนิเวศในปัจจุบัน เริ่มต้นจาก
 พ.ศ.2493 – 2503 (1950-1960) การท่องเที่ยวเป็นแบบกลุ่ม
 ใหญ่ (Mass Tourism) ทุกคนชอบท่องเที่ยวมาก ไปกันเป็นกลุ่ม
 ใหญ่ หากความสุขความพอใจจากธรรมชาติ โดยไม่สนใจ
 สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวถูกใช้และเกิดผลกระทบมากมาย
 ผู้ประกอบการขอมีประโยชน์แต่ฝ่ายเดียวยุค Boosterism ในปี
 พ.ศ. 2504 – 2513 (1961-1970) เกิดอุปสงค์ อุทยาน มีความ
 ต้องการแหล่งท่องเที่ยวมาก การพัฒนาเศรษฐกิจมุ่งแต่วัตถุ
 มากกว่าสนใจสิ่งแวดล้อม และมีนักการเงินใช้เงินต่อเงิน ทำให้
 เศรษฐกิจฟองสบู่ ในปี พ.ศ.2514 – 2523 (1971 - 1980) การ
 ท่องเที่ยวเริ่มเปลี่ยนแปลง แหล่งท่องเที่ยวต้องมีพื้นฐานการจัดการ
 โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม, การวางแผนการใช้ที่ดิน และมีกิจกรรมที่
 ให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด ในปี พ.ศ.2524 – 2533 (1981 -
 1990) การท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงเป็นการต้องอยู่บนพื้นฐานของ
 ชุมชน คือ ให้ชุมชนมีส่วนร่วม, ให้ชุมชนมีอำนาจในการจัดการ
 แหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเอง และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ หวงแหน
 แหล่งท่องเที่ยวนั้น และในปี พ.ศ. 2534 – 2549 (1991 - 2006)
 การท่องเที่ยวเป็นแบบเชิงนิเวศ และพัฒนาต่อมาเป็นแบบบูรณา
 การอย่างยั่งยืนในปัจจุบัน

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

1. นักท่องเที่ยว คือ ผู้ที่ลงทุนเงินและเวลาเพื่อแสวงหา
 สินค้าและบริการตลอดจนประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

2. ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น ที่พักแรม แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมและบริการต่าง ๆ ผู้ประกอบการลงทุนทำธุรกิจดังกล่าวโดยมีเป้าประสงค์ที่จะเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณภาพให้แก่นักท่องเที่ยวโดยมุ่งสร้างกำไรจากธุรกิจ

3. ภาครัฐ ซึ่งหมายถึง รัฐบาลของประเทศที่รองรับซึ่งต้องการดึงดูดนักท่องเที่ยวมาสู่จุดหมายปลายทาง เพื่อที่จะใช้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสร้างเงินและสร้างงานในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

4. ภาคประชาชน ได้แก่ ชุมชนที่เกิดการท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์จะเสนอแหล่งท่องเที่ยวและบริการแก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม เพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

พิซานและแมนส์เฟลด์ (Pizan and Mansfeld.1999) ได้กล่าวว่าคนเราสนใจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น มาจากความต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมชนชาติและการดำรงชีวิตที่แตกต่างไปจากที่อาศัยอยู่เดิม เนื่องจากคนเรามีสัญชาตญาณของความอยากรู้อยากเห็นในตัวเอง

พะยอม ธรรมบุตร (2548: 1) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวซึ่งให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวและ

สถานที่เป็นจุดหมายปลายทางของการเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะสนใจวิถีชีวิต มรดกวัฒนธรรม ศิลปะ อุตสาหกรรม และกิจกรรมนันทนาการของชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจะเยี่ยมชมและศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปะ มหกรรมและงานแสดงสินค้าหัตถกรรม พิพิธภัณฑสถานทุกประเภท ศิลปะการแสดงและทัศนศิลป์ ตลอดจนแหล่งมรดกต่างๆ

ราณี อลิชัยกุล (2546: 83) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อชมหรือสัมผัสศิลปวัฒนธรรมแขนงต่างๆ ได้แก่ สถาปัตยกรรม จิตรกรรมประติมากรรม ภาษาและวรรณกรรม หัตถกรรม นาฏศิลป์และดนตรี รวมทั้งงานเทศกาล ประเพณี

รลิกา อังกูร (2549: 80) ได้ให้คำจำกัดความว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต และความงามศิลปวัฒนธรรมไทยที่มีความ วิจิตรอลังการ และแตกต่างจากชาติอื่น เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยว

ประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ชัญญ วงษ์วิภาค (2545: 271) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ที่ได้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้

1. ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ผลการดำเนินการท่องเที่ยวที่ผ่านมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติเป็นอย่างมาก นำเงินตราเข้าประเทศมากที่สุดเมื่อเทียบกับรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศที่ได้รับจากหน่วยงานต่างๆ ปัจจุบันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้วางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน

ภูมิภาคต่างๆ เพื่อรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยเฉพาะการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย และจะมีการประชาสัมพันธ์ไปสู่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

2. ประโยชน์ทางสังคมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวจะช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การที่นักท่องเที่ยวต่างชาติกับผู้คนในท้องถิ่นได้มีโอกาสรู้จักกันนั้น ผลก็คือ เกิดความสามัคคีสมานฉันท์ของคนในชาติ และการท่องเที่ยวระหว่างประเทศก็ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่จะนำไปสู่ความเป็นเพื่อนร่วมโลกและเกิดสันติภาพขึ้นแก่โลก

การท่องเที่ยวโดยชุมชน

ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

รชพร จันทรสว่าง (2546: 24) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นชุมชน พื้นฐานสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่ การท่องเที่ยวชุมชนมีส่วนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่นด้วยการสร้างงานและกระจายรายได้ ขณะเดียวกันก็ช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี

มิ่งสรรพ ขาวสอาด (2548: 90) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนคือ การท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญทั้งใน

ด้านการดำเนินการ การบริหารจัดการ การตัดสินใจ และการจัดการผลประโยชน์ โดยอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรม และกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2550: 110) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึงการท่องเที่ยวที่เป็น การส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และสถานที่ให้ดำรงอยู่ โดยผนวกการท่องเที่ยวไว้เป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศในชุมชน หรืออาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ไม่รบกวนหรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและสถานที่

อุทยานแห่งชาติกับการท่องเที่ยวภาคอีสาน (2550) กล่าวถึง การท่องเที่ยวโดยชุมชนหมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากประชาชนภายในชุมชนร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ในการปรึกษาหารือ และตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น นับเป็นความเจริญที่สร้างความสำนึกและความสามารถให้แก่บุคคลในชุมชน

ลักษณะสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

พจนาน สวนศรี (2546: 24) กล่าวว่าสิ่งสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชนคือ ผลจากการดำเนินการท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลประโยชน์ตามมาทั้งทางตรงและทางอ้อม นั่นคือทางตรง ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้กับคนในชุมชน ในทางอ้อม ก่อให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของท้องถิ่นและก่อให้เกิดการพัฒนาสาธารณประโยชน์ของชุมชน

สินธุ์ สโรบล (2547: 17) กล่าวถึงลักษณะของการท่องเที่ยว โดยชุมชนว่า การนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมาใช้ นั้น จะต้องพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ ความสามารถ และมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานตั้งแต่การ ตัดสินใจ การวางแผน และมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่น ลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสามารถ ในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2550: 110) กล่าวว่าลักษณะการ ท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวขนาดเล็กที่ให้ ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้คนในท้องถิ่นในฐานะเจ้าของ ชุมชน มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและสถานที่ใน พื้นที่ สิ่งปลูกสร้างต้องยึดถือสอดคล้องกับท้องถิ่นเป็นพื้นฐาน และ การท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นต้องทำให้สิ่งสามัญธรรมดาเป็นสิ่งที่ พิเศษสำหรับนักท่องเที่ยว

คุณสมบัติที่สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

คุณสมบัติที่สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะคำนึงถึง ผลประโยชน์และสิ่งที่ชุมชนจะได้รับในฐานะที่เป็นเจ้าของ ทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนาการ ท่องเที่ยว

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2550: 111) ได้กล่าวถึง

1. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีผลกำไรตอบแทนมายังสมาชิก ของชุมชนในฐานะของการเป็นเจ้าของบ้านที่เปิดโอกาสให้ นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งการแบ่งปัน ผลประโยชน์ไม่ต้องผ่านนายหน้าอันเป็นการจัดสรรรายได้ ทางตรงให้แก่คนในชุมชน

2. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้รับผลประโยชน์โดยรวม อย่างแท้จริงการสร้างสาธารณูปโภค และการยกระดับความ เป็นอยู่ที่มุ่งสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกในชุมชน

3. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนเนื่องจากความพยายามนำวิทยาการสมัยใหม่แบบตะวันตก เข้ามาสู่ชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว พร้อมทั้งต้องมีการสร้างสำนึกร่วมกับชุมชนให้มีความรู้สึกผูกพันกับชุมชนของตนเอง

4. ต้องเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสร้างจิตสำนึกในการเคารพและช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ สังคม ตลอดจนวัฒนธรรมในชุมชนให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว

5. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวมีความเคารพในวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่มองว่าใครเจริญหรือด้อยกว่าและที่สำคัญ การท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องก่อให้เกิดการเรียนรู้เกิดสติ เกิดปัญญา ทั้งผู้เที่ยวและผู้ต้อนรับ

กลุ่มชาติพันธุ์ไทเขิน

ประวัติความเป็นมาของชาวไทเขินในจังหวัดเชียงใหม่

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2347 ถึงปีพุทธศักราช 2354 เป็นยุค “เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” ของ “พระเจ้ากาวิละ” (พญากาวิละหรือนายขนานกาวิละ) เจ้าผู้ปกครองนครเชียงใหม่พระองค์แรกในสมัยนั้น) ปกครองระหว่างปีพุทธศักราช 2324 - 2358) ซึ่งตรงกับช่วงปลายรัชกาลที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และต้นรัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยแห่งราชวงศ์จักรีของกรุงรัตนโกสินทร์ (พรพิไล เลิศวิชา และ อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว ,2546: 17)

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในครานั้น พระเจ้ากาวิละ เจ้าผู้ปกครองนครเชียงใหม่ได้ให้เจ้ามหาอุปราชธรรมลังกา (พระยาธรรมลังกา) ราชอนุชาผู้น้องของพระองค์ คุ่มกำลังไปตีเมืองเชียงแสนได้สำเร็จ แล้วกวาดต้อนครัวเรือนเมืองเชียงแสนทั้งหมดจำนวนประมาณ 23,000 คนเศษ กลับมายังเมืองเชียงใหม่ ต่อมา

ได้ผลัดเปลี่ยนกับญาติวงศ์ ยกกำลังออกไปตีบ้านเมืองใหญ่ต่างๆ คราวละเมืองสองเมืองเรื่อยมา บางแห่งก็มีการต่อสู้บางแห่งก็ยอมแพ้ติดตามมาง่ายๆ นับตั้งเมืองฝาง (อำเภอฝาง) ไปจนถึงเมือง เชียงแสน เชียงราย เชียงคำ เชียงของ เมืองปู้ เมืองสาด เมืองก่าย เมืองพะยาก เมืองเลน เมืองยอง เมืองเชียงตุง เมืองซอน เมืองยู้ เมืองหลวย เมืองฝัว เมืองลวง เมืองเชียงขวาง เมืองเชียงแข็ง เมืองตองกาย เข้าถึงดินแดนสิบสองปันนาฝั่งแม่น้ำคง(สาละวิน) เมืองยวม (อำเภอแม่สะเรียง) เมืองขุนยวม เมืองแม่ฮ่องสอน เมืองแหง เมืองคอง เมืองปาย เมืองตะกวน เมืองท่าต้าฝั่ง เมืองผาปูน เมืองยางแดง เมืองยางส่วยกะบาง เมืองงัวลาย เมืองกิติและเมืองจั่วต เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อกวาดต้อนครัวแต่ละเรือนกลับมายังเมือง เชียงใหม่

เมืองเชียงตุงของชาว ” ไทเขิน” ได้ถูกพม่าโจมตี เพื่อต้องการให้เมืองเชียงตุงเป็นเมืองขึ้น ในครั้งนั้น “ เจ้ามหานาน” ซึ่งเป็นกษัตริย์ของชาวไทเขิน ได้ขอความช่วยเหลือจากเมืองเชียงใหม่ “ พระเจ้ากาวิละ” เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ จึงได้ให้ “ เจ้าพุทธวงศ์” (พระยาพุทธวงศ์ ซึ่งต่อมาได้เป็นเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่4) คุณกำลังยกทัพไปช่วยเจ้ามหานาน ขับไล่พม่าที่เมืองเชียงตุงแต่ไม่สำเร็จ จึงได้ถอยทัพมารออยู่ที่เมืองยอง โดยมีกองทัพของ “ เจ้ามหาอุปราชธรรมลังกา” (พระยาธรรมลังกา ซึ่งต่อมาได้เป็นเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ 2) และเจ้านายอื่นๆ ได้ยกทัพไปช่วยเหลืออีกแต่ก็ไม่สำเร็จจึงถอยกลับมายังเมืองเชียงใหม่(พรพิไล เลิศวิชาและอรุณรัตน์ วิเชียรเขียว ,2546: 80-81)

“ เจ้ามหานาน” กษัตริย์ของชาวไทเขิน ก็ได้นำชาวไทเขินส่วนหนึ่งที่สมัครใจ จากหมู่บ้าน ต่างๆ ของเมืองเชียงตุงอพยพติดตามเจ้ามหานาน ลงมากับกองทัพเมืองเชียงใหม่ลงมา

ตั้งรกรากถิ่นฐานใหม่ในเมืองเชียงใหม่ และบริเวณโดยรอบตัวเมืองเชียงใหม่ ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ชาวไทเขิน เมื่อมาถึงเมืองเชียงใหม่พร้อมกับเจ้ามหาชนานา กษัตริย์ของชาวไทเขินแล้ว ก็ได้รวมกลุ่มเครือญาติของตนเอง ที่มาจากหมู่บ้านเดียวกันกระจายกันออกไปจับจองหาที่อยู่ใหม่เป็นกลุ่มๆ กลุ่มละหนึ่งหมู่บ้านบ้าง หรือหลายกลุ่มต่อหนึ่งหมู่บ้านบ้าง กลุ่มใหญ่บ้างกลุ่มเล็กบ้าง เริ่มตั้งแต่บริเวณรอบๆ กำแพงเมืองเชียงใหม่ และบริเวณที่ห่างไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่หลายสิบกิโลเมตรก็มี แยกย้ายกันไปตามความต้องการของแต่ละกลุ่ม เช่น บ้านวัวลาย(บ้านงัวลาย) ตำบลหายยา ตั้งอยู่ทางทิศใต้ใกล้ๆ กับกำแพงเมืองเชียงใหม่ บ้านท่ากระดาศ ตำบลฟ้าฮ่าม ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ห่างจากกำแพงเมืองเชียงใหม่ประมาณ 5 กิโลเมตร

ส่วนชาวไทเขินที่เดินทางไปหาที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่ ประมาณ 20 - 30 กิโลเมตร แต่ก็ยังอยู่ในเขตนครเมืองเชียงใหม่ เช่น ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของตัวเมืองเชียงใหม่ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอสันป่าตอง ก็มีบ้านป่าลานและบ้านต้นแหน

ชาวไทเขินที่เลือกทำเลที่ตั้งไปทางทิศตะวันออกของทิศตะวันออกของตัวเมืองเชียงใหม่ ซึ่งอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 15 - 30 กิโลเมตรมีหลายหมู่บ้าน อาทิ เช่น ในเขตอำเภอดอยสะเก็ด เขตอำเภอสันทราย ในเขตอำเภอสันกำแพง ในปัจจุบัน มีบ้านสันข้าวแคบ ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีชาวเขินที่อาศัยอยู่ในอำเภอต่างๆ ของเชียงใหม่ เช่น บ้านไร่หลวง บ้านแสนคันธาบ้านกุลาโยมือ บ้านกลาง อำเภอแม่วาง และอำเภอสันกำแพง อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอสันทราย อำเภอพร้าวส่วนต่างจังหวัดได้แก่จังหวัดเชียงราย และจังหวัดพะเยา

เมื่อมาถึงเมืองเชียงใหม่พร้อมกับเจ้ามหาชนานา กษัตริย์ของชาวไทเขินแล้ว ก็ได้รวมกลุ่มเครือญาติของตนเองที่มาจากหมู่บ้านเดียวกันกระจายกันออกไปจับจองหาที่อยู่ใหม่เป็นกลุ่มๆ

กลุ่มละหนึ่งหมู่บ้านบ้าง หรือหลายกลุ่มต่อหนึ่งหมู่บ้านบ้าง กลุ่มใหญ่บ้างกลุ่มเล็กบ้าง เริ่มตั้งแต่บริเวณรอบๆ กำแพงเมืองเชียงใหม่ และบริเวณที่ห่างไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่หลายสิบกิโลเมตรก็มี แยกย้ายกันไปตามความต้องการของแต่ละกลุ่ม เช่น บ้านวัวลาย(บ้านจัวลาย) ตำบลหายยา ตั้งอยู่ทางทิศใต้ใกล้ๆ กับกำแพงเมืองเชียงใหม่ บ้านท่ากระดาศ ตำบลฟ้าฮ่าม ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ห่างจากกำแพงเมืองเชียงใหม่ประมาณ 5 กิโลเมตร

ส่วนชาวไทเขินที่เดินทางไปหาที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่ ประมาณ 20 - 30 กิโลเมตร แต่ก็ยังอยู่ในเขตนครเมืองเชียงใหม่ เช่น ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของตัวเมืองเชียงใหม่ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอสันป่าตอง ก็มีบ้านป่าลานและบ้านต้นแหน

ชาวไทเขินที่เลือกทำเลที่ตั้งไปทางทิศตะวันออกของทิศตะวันออกของตัวเมืองเชียงใหม่ ซึ่งอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 15 - 30 กิโลเมตรมีหลายหมู่บ้าน อาทิ เช่น ในเขตอำเภอดอยสะเก็ด เขตอำเภอสันทราย ในเขตอำเภอสันกำแพง ในปัจจุบัน มีบ้านสันข้าวแคบ ฯลฯ

การอพยพของชาวไทเขิน ได้มีการอพยพของชาวเขินบางส่วนลงมาทางตอนใต้ของตัวเมืองเชียงใหม่ โดยมาตั้งชุมชนที่ราบลุ่มแม่น้ำชาน ชาวไทเขิน บ้านต้นแหน ได้มารวมกลุ่มกันระหว่างเครือญาติบริเวณลุ่มน้ำแม่ชาน บริเวณที่มีต้นไม้แหน ที่มีขนาดใหญ่ และป่าไม้สัก ได้ทำการแผ้วถางเป็นที่อยู่อาศัย และทำสวนเกาะตามน้ำแม่ชาน และแผ้วถางสร้างไร่ นา และได้ถือเอานามที่มีต้นแหนอยู่ เป็นนามชื่อหมู่บ้านว่า “ บ้านต้นแหนหลวง “ ต่อมาเมื่อมีการขยายหมู่บ้านเนื่องจากประชากรเพิ่มขึ้นมายังอีกฟากหนึ่งของลำน้ำชาน จึงเรียกนามบ้านว่า “ บ้านต้นแหนน้อย “ ดังนั้น หมู่บ้านต้นแหนน้อย ต้นแหนหลวง และใกล้เคียงจึงเป็นวงศาเครือญาติกัน ชาวไทเขินบ้านต้นแหนเป็นผู้ที่รักษาขนบธรรมเนียมได้อย่างเหนียวแน่นตลอดจนรักษาเอกรักษ์ของ

ตนเองคือ ภาษาเขิน ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา วิถีชีวิตที่มีความขยัน
 ทำมาหากิน ความเป็นอยู่ จะเห็นได้จากการมีที่ทำมาหากินที่
 กว้างขวาง กินบริเวณหลายตำบล เช่น ตำบลท่าวังพร้าว ตำบล
 บ้านกลาง ตำบลมะขามหลวง อำเภอสันป่าตอง ตำบลทุ่งสะโตก
 ตำบลทุ่งรวงทอง อำเภอแม่วาง ตำบลยางคราม ตำบลสันติสุข
 ตำบลสองแคว กิ่งอำเภอดอยหล่อ ดังจะมีสิ่งของเครื่องใช้ในการ
 ค้าขายต่างๆ เก็บเอาไว้จนปัจจุบัน

นอกจากนั้นยังมีชาวเขินที่อาศัยอยู่ในอำเภอต่างๆ ของ
 เชียงใหม่ เช่น บ้านไร่หลวง บ้านแสนคันธาบ้านกล้วยมือ บ้าน
 กลาง อำเภอแม่วาง และอำเภอสันกำแพง อำเภอดอยสะเก็ด
 อำเภอสันทราย อำเภอพร้าวส่วนต่างจังหวัดได้แก่จังหวัดเชียงราย
 และจังหวัดพะเยา

ศาสนาและความเชื่อ

การนับถือศาสนาชาวไทเขิน นับถือศาสนาพุทธตามบรรพ
 บุรุษเป็นส่วนใหญ่ ยึดมั่นในศาสนาจึงเป็นรากเหง้าของ
 ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ความเชื่อที่มีมาแต่ดั้งเดิม ได้แก่

1. หอเลื้อบ้าน ถือเป็นเทพที่คุ้มครองรักษาหมู่บ้าน บัลดาล
 ให้ความสงบสุขแก่หมู่บ้าน มีการเลี้ยง 2 ครั้งคือ วันที่ 17
 เมษายน ทุกปี เป็นการส่งบ้าน (ชาด้วยเครื่อง 12) ทำให้บ้านอยู่
 เย็นเป็นสุข และเลี้ยงเดือน พฤศจิกายน และทำบุญ

2. ผีปู่ย่า เป็นผีประจำตระกูล คอยปกป้องรักษาวงศ์ญาติ ให้
 ร่มเย็นเป็นสุข มีการเลี้ยงประมาณเดือนเมษายน หลังวันสงกรานต์

3. เทวดาเฮือน เป็นเทพที่สถิตในบ้านเรือน เป็นขวัญ และที่
 พึ่งของคนในบ้าน เป็นสิริมงคลต่อทุกคนในบ้าน มีการกราบไหว้
 บูชา

4. เจ้าที่เจ้าทาง ศาลพระภูมิเจ้าที่บ้าน และในสวนไร่นา
 คอยปกป้องรักษาที่ดินของเจ้าของที่นา มีการเส้นไหว้ขอพร

5. การเลี้ยงผีป่า จะเลี้ยงเมื่อมีผู้คนเจ็บไข้ได้ป่วย
6. การช้อนขวัญ จะนำสวิงไปช้อนขวัญ และทำพิธีตั้งขวัญ ที่ผู้ที่ตกใจมาสู่ตัว มีการเรียกขวัญ
7. การแหว่หาบ (สะใภ้ที่แต่งงานใหม่) จะทำการขอขมาผู้หลักผู้ใหญ่ภายในหมู่บ้าน

ประเพณีและวิถีชีวิต

พิธีกรรมและประเพณีของชาวไทเขินที่ได้ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ จนถึงปัจจุบันยังคงยึดถือ และปฏิบัติกันเรื่อยมา และทุกทุกปีจะมีพิธีกรรมและประเพณีของชาวไทเขินต่างๆ คือ

เดือนสาม เก็บข้าว คือ ก่อนการเก็บเกี่ยวข้าวต้องมีการประกอบพิธีกรรม โดยการขออนุญาต แม่ธรณีอนุญาตเอาข้าวในนาออก แล้วจึงเริ่มเกี่ยวข้าว เมื่อเสร็จสิ้นก็จะมีการรวม (รวม) เทื่อฟาดข้าว, นาดข้าว แล้วจากนั้นจึงไปขออนุญาตแม่ธรณี เอาข้าวไปไว้ในหลองข้าว (ยุ้งข้าว) ก่อนที่จะเอาข้าวเข้าในหลองข้าว นั้นจะต้องนำพวงข้าวที่นำไปไหว้ตั้งแต่การประกอบพิธีเสกนา มาเพื่อนำไปแขวงเอาไว้บนหลองข้าวตลอดการนำข้าวเข้าหลองข้าว และจึงเสร็จสิ้น

เดือนแปด ร้องเหมือง (ตีเหมือง ตีฝาย) หวานกล้า คือ ก่อนการร้องเหมืองก็จะมีการนัดประชุม แก่เหมือง แก่ฝาย เพื่อตกลงกันเรื่องการแบ่งปันน้ำเข้าสู่ที่นา จากนั้นจึงเริ่มขุดเหมือง (ร้องเหมือง) ทำความ สะอาดร้องเหมืองเอาเศษปฏิภูมต่างๆ ออกจากลำเหมืองเพื่อให้ไม่ขวางทางน้ำไหล แล้งจึงเริ่มไถนา นำน้ำเข้านา และเริ่มทำการหว่านต้นกล้าข้าว

เดือนเก้า ปีใหม่เมือง (สงกรานต์) คือ ประเพณีสงกรานต์ภายในหมู่บ้าน โดยการไหว้เลี้ยง ผี ปู่ ย่า ตา ยาย บริเวณผีเสื้อบ้านซึ่งเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน แล้งจึงแยกย้ายแต่ละบ้านไปกราบไหว้ผีบรรพบุรุษของตน จากนั้นก็จะทำการส่งบ้าน (ขับไล่สิ่งไม่ดี ชั่วร้าย อัปมงคล) โดยการกวาดเศษขยะ (กวาดซี้โซ่) ภายใน

อาณาบริเวณบ้านทิ้งเสีย

เดือนสิบเอ็ด ปลุกข้าว คือ จะมีการลงที่นาปลุกข้าวประจำวันที่ 12 สิงหาคม ของทุก ๆ ปี บางคนก็ปลุกเดือนสิบ โดยการจัดหาลูกจ้างที่จะนำมาช่วยปลุกข้าวในนาทิ้งไว้ก่อนแล้ว (จำนวนแล้วแต่ความพอใจของเจ้าของที่นานั้นๆ)

เดือนสิบสอง เข้าพรรษา คือ วันขึ้น 14 ค่ำ วันแต่งดา โดยการนำข้าวต้ม ขนมต่างๆ ของแต่ละบ้านนำไปทำบุญที่วัดแล้วทำบุญสลากภัต โดยการจับสลากเส้นวาได้วัดไหนจึงทำบุญได้สำเร็จวันขึ้น 15 ค่ำ ไปทำบุญตักบาตรถวายทานตั้งแต่ตอนเช้า ส่วนตอนบ่ายตั้งแต่ บ่าย 3 โมงเย็น (15:00) จะทำบุญฟังเทศนากันจนถึงเวลาหกโมงแลง (18:00) ถือเป็นอันเสร็จสิ้น

เดือนยี่ ยี่เป็ง (ลอยกระทง) คือ ประเพณียี่เป็ง วันขึ้น 14 ค่ำ แต่งลา (ไปทำบุญที่วัด) วันขึ้น 15 ค่ำ ไปฟังเทศนาที่วัด

นอกจากประเพณี พิธีกรรมต่างๆ นี้แล้วยังมีประเพณีพิธีกรรมอื่นๆ อีก ที่เกี่ยวเนื่องในชีวิตประจำวัน ดังนี้

การปลุกกล้าไย คือ ก่อนการปลูกตั้งแต่แรกจะทำการไหว้บอกกล่าวเจ้าที่ในบ้าน หรือเจ้าที่นา เพื่อขอให้ได้ผลผลิตดี และส่วนใหญ่จะมีการบนบานศาลกล่าวเจ้าที่เอาไว้ โดยจะเริ่มไหว้เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ไหว้เสื่อบ้าน ไหว้ศาลปู่ย่า ไหว้เจ้าที่บ้าน ไหว้เทวดาบ้าน ไหว้บรรพบุรุษ

อาชีพชาวไทเขิน

ในอดีตชาวไทเขินเป็นผู้ที่มีฝีมือในด้านการทำเครื่องเขิน (คร้วฮัก คร้วหาง) เป็นอย่างมาก จะเห็นจากร่องรอยของใช้ที่รุ่นลูกหลานเก็บรักษา และอนุรักษ์ไว้ เช่น แอบเหลี่ยม ชั้นหมาก อูบ และโอใส่ของ ไม้คานหาบ เครื่องเงินสำหรับใส่ของ และเพาะปลูกค้าขายล่องแก่งไปค้าขายระแหง (ตาก) แก่งสร้อย สล่าบ้าน ทำนา

ปัจจุบัน วิถีชีวิตของชุมชนชาวไทเขินได้เปลี่ยนไป

โดยเฉพาะได้มีอาชีพด้านการเกษตรทำนา เพาะปลูก ค้าขาย
อุตสาหกรรมในครัวเรือน ได้แก่ การเย็บผ้า จักสาน และรับจ้าง
แทนอาชีพการทำเครื่องเงิน ช่างก่อสร้างบ้านเรือน และการทอผ้า
ยังคงรักษา และมีอยู่เช่นที่ บ้านต้นแห่น้อย และบ้านต้นแห่น
หลวง

ระบบครอบครัว

ครอบครัวเป็นครอบครัวใหญ่ มีป่อหม่อน แม่หม่อน อาวุโส
มากที่สุด รองลงมาคือพ่อต๋อยแม่ต๋อย พ่อ แม่ ลูก หลาน แหล่น ใน
ปัจจุบันมีการเปลี่ยนไป เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจ จึงมีการ
แยกครอบครัวออกไปตั้งเอง แต่ว่าการนับถือยังคงเดิม

การแต่งกายของชาวไทเขิน

การแต่งกายของชาวไทเขินของ ชายจะนุ่งเสื่อสีอ่อนยาว
ทรงกระบอก คอกลม สีขาว หรือสีน้ำตาลอ่อน และสีดำมีรังดุมที่ทำ
จากฝ้าย ส่วนกระดุมจะเป็นผ้า หรือกระดุมเงิน จะมีผ้าเช็ด (ผ้า
พาดบ่า) ทำเป็นลวดลายมีชายผ้าจะใส่เมื่อมีงานบุญ ส่วนกางเกง
(ผ้าเตี่ยวโย่ง) จะเป็นสีดำ หรือสีน้ำเงิน ส่วนชุดทำงานจะใส่เสื้อชุด
ดำ หรือกรมท่า

การแต่งกายของชาวไทเขินของ หญิงจะนุ่งเสื่อแขนยาว
ทรงกระบอก สีอ่อน หรือสีดำ สีดำอ่อนคอกลม ผ่ากลางหรือเฉียง
สีขาว หรือสีน้ำตาลอ่อน สีกรมท่า สีดำมีรังดุมที่ทำจากฝ้าย ส่วน
กระดุมจะเป็นผ้า หรือกระดุมเงิน จะมีผ้าซับในผ้าสไบผ้าเฉียงบ่า
ทำเป็นลวดลายเหมือนของชาย ที่มีผ้าโพกหัวสีขาว หรือสีอ่อน ผ่า
นุ่งจะเป็นผ้าทอที่ขอบผ้าชั้นเป็นสีน้ำตาล หรือสีดำ หัวผ้าชั้น และ
ตีนชั้น สีช่วงในผ้าชั้นจะทอลายขวางเล็กๆ สลับกันจนถึงขอบ
ผ้าชั้นด้านล่าง

อาหารการกินของชาวไทเขิน

อาหารของชาวเขินแต่เดิมนั้นจะเป็นอาหารที่หาได้จากบริเวณบ้าน หรือตามสวนที่ทำการเพาะปลูก ตามทุ่งนา หรือตามที่ทำกรเพาะปลูก อาหารมักจะเป็นแบบง่ายๆ เช่น ต้มผักกาด ผักหวานบ้าน ผักเข้าจะใส่เกลือ ถั่วเน่าแคบ อังบม (แอ็บอึง) จะรับประทานกับน้ำใบทับทิมต้ม ก๋ากี้ฮี้บี้ ตำขนนลูกเล็กๆ ใส่มะขาม และเครื่องเทศ ส้ามะแตง (แตงกวา) ส้าไบมะม่วง ส้าพริกกบ ปลาปิ้งอบ (ใส่น้ำพริกในตัวปลา) แกงเนื้อ ส่วนมากรับประทานข้าวหนึ่งของหวาน และขนม ข้าวเอ็บกล้วย ข้าวเอ็บจ๊อก ข้าวเอ็บลูกกฤษสาคุ เป็นต้น

ชาวไทเขินมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายในเรื่องอาหารการกิน ส่วนมากใช้พืชผักพื้นบ้านในการนำมาประกอบอาหารอาหารของชาวไทเขินนั้นมีลักษณะคล้ายกับอาหารของชาวล้านนาเป็นส่วนใหญ่

การเล่นพื้นบ้านของชาวไทเขิน

การเล่นต่างๆ ส่วนมากจะมีการเล่นคล้ายคลึงกับชนชาติพันธุ์ต่างๆ ในเขตอำเภอสันป่าตอง และใกล้เคียง เช่น สะบ้า ฯลฯ และการเล่นของเด็กมีดังเช่น สักกระแตะสามขา หมาว้อไล่ เต่าอวบไซ่ ไก่ชน (ทำจากลูกมะพร้าวมีเต็อยเหล็กสำหรับ ผลัดกันตี) เข้าวาง (ลูกผู้ชาย) เป็นต้น

ความสัมพันธ์ ระหว่างชุมชนกับระบบนิเวศวิทยา และการปรับตัวกับ วัฒนธรรมต่อบริบท

จากสภาพแวดล้อมโดยรวมที่พบในการตั้งถิ่นฐานของชาวไทเขิน และชาติพันธุ์อื่นนั้นมีการสรรหาที่ตั้งที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์มากที่สุด และจะมีการปรับตัวและแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้อย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะระบบเทคโนโลยีต่างๆ ที่ส่งผลมาในปัจจุบัน แต่ถึงกระนั้นชาวบ้านผู้อาศัยก็ยังมีชีวิตเหมือนเดิมตามที่ปฏิบัติมาแต่ก็มีการปรับตัวเข้าตามยุคสมัยได้อย่างลงตัว อีกทั้งการปรับตัวเข้ากันกับระบบนิเวศวิทยา โดยมี

วัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องกับก็ยังมีการปรับเปลี่ยนเข้ากัน อย่างเช่น ตั้งถิ่นฐานบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์แต่ก็ยังมึสภาพกาบปรับเปลี่ยนของพื้นที่ตามกาลเวลาและชาวบ้านยังคิดถึงการป้องกันต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นที่ไม่คาดคิดเช่น การยกเรือนสูงเพื่อป้องกันสัตว์ร้าย และน้ำที่จะท่วมได้ตลอด สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับระบบนิเวศวิทยา และการปรับตัวกับ วัฒนธรรมต่อบริบทนั้นมีความคิดที่สอดคล้องกับการพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ โดยแฝงภูมิปัญญาต่างๆ เข้าไว้ด้วยกันตั้งแต่อดีตกาล (ปิยกานต์พานคำดาว, 2549)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ศูนย์วิจัยป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2542) ได้ศึกษาแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบชุมชนมีส่วนร่วมบริเวณเขานอจู้จี้ จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาด้านกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวนั้น พบว่า กลยุทธ์ด้านการตลาดที่ควรนำมาใช้ จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการจัดการที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างปริมาณความต้องการ และความสามารถในการรองรับของพื้นที่เป็นหลัก เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างปริมาณนักท่องเที่ยว กับการรองรับของพื้นที่และยังพบอีกว่า การประชาสัมพันธ์ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์หนึ่งด้านการตลาด จะต้องมีการดำเนินการที่ก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม และต้องมีการตรวจสอบข้อมูลการท่องเที่ยวเป็นประจำ เพื่อติดตามความเคลื่อนไหว ซึ่งจะได้นำมาประเมินผล และนำมาปรับปรุงแผนการตลาดของพื้นที่ต่อไป

พูนทรัพย์ สวนเมืองตุลาพันธ์ (2546) ศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่

จังหวัดสุรินทร์และร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีทัศนคติที่ไม่ดีกับการท่องเที่ยวที่ผ่านมานี้เนื่องจากชุมชนเชื่อว่า การท่องเที่ยวที่ผ่านมามีความเข้มแข็งและวัฒนธรรมของชุมชน นอกจากนี้รัฐยังเข้ามามีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวแทนประชาชน ชุมชนโดยส่วนใหญ่ไม่รู้จักรูปแบบที่ยั่งยืนแต่ก็คาดหวัง การท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชนจะช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมดั้งเดิมเอาไว้ ถ้าชุมชนจะจัดการท่องเที่ยวด้วยตัวเอง วัตถุประสงค์อันดับแรกที่ชุมชนต้องการคือ การสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน อันดับที่สองคือ การอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ส่วนการเผยแพร่ของดีของชุมชนและการศึกษาร่วมกันของชุมชนเป้าหมายกับนักท่องเที่ยวเป็นวัตถุประสงค์อันดับรองลงมา

ธัญญา นวลละออง (2547) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี ได้ทำการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด ศึกษาปัญหา ข้อจำกัดของแหล่งศิลปวัฒนธรรม ศึกษาการตลาดท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม และเสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งศิลปวัฒนธรรม การสำรวจพบว่า กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำมีอุปสงค์การท่องเที่ยวสูงสุด รองลงมาคือ กลุ่มแหล่งโบราณคดี กลุ่มวัฒนธรรมมอญสามโคก และกลุ่มเมืองปทุมธานี ด้านความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมสูงสุด พบว่า เมืองปทุมธานีมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานสูง ปัญหาคือแหล่งคมนาคมทางน้ำไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ รองลงมาคือ กลุ่มสามโคกซึ่งมีศิลปวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของชุมชนมอญเป็นจุดแข็ง ปัญหาคือ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ ผลการศึกษาคักยภาพของตลาดท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยองค์ประกอบต่างๆ คือ ด้านการเข้าถึงด้านแหล่งศิลปวัฒนธรรม ด้านอุปสงค์การท่องเที่ยว และด้านจินตภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ศรชัย ไทรชมพู (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทยและมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้ศึกษาศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยววัฒนธรรมไทยและมอญในพื้นที่ศึกษามีศักยภาพทั้งทางด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์มีความเก่าแก่ ด้านธรรมชาติมีเอกลักษณ์ดึงดูดใจ และเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมเหล่านี้มากที่สุด สามารถจัดรูปแบบการท่องเที่ยวทางจักรยานได้อย่างเหมาะสมกับพื้นที่มากเนื่องจากมีความร่มรื่น มีวัฒนธรรมของท้องถิ่นและมีจุดบริการที่แวะพัก ป้ายบอกทาง ทั้งนี้ในส่วนองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ และจังหวัด ควรให้การสนับสนุนชมรมจักรยานในท้องถิ่นและสนับสนุนเรื่องเส้นทางจักรยาน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ยังขาด เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทยและมอญให้คนรุ่นหลังต่อไปได้ศึกษา

พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล(2553)การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานีได้ศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี และเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ในด้านทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมอญ ความคิดเห็นของภาคเอกชนภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ตลอดจนพฤติกรรม และทัศนคติของนักท่องเที่ยวผลการวิจัยสรุปได้ว่า จังหวัดปทุมธานีมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง โดดเด่นด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวมอญ ด้าน ประวัติศาสตร์ ด้านโบราณสถานและโบราณวัตถุ ได้แก่ วัดมอญ เต้าโองอ่าง เครื่องปั้นดินเผา ตุ่มสามโคก ตลอดจนด้านประเพณี เทศกาล ได้แก่ งานสงกรานต์ งานแห่เสาหงส์ธงตะขาบ และวิถีชีวิตของชุมชนชาวมอญได้แก่ อาหารการกิน การแต่งกายแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ควรเน้นการ

พัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ อนุรักษ์และ
ถ่ายทอดภูมิปัญญา และองค์ความรู้ให้คงอยู่อย่างต่อเนื่องแนว
ทางการพัฒนาด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญ ควร
พัฒนาด้านการคมนาคม โดยการปรับปรุงถนน และพัฒนาเส้นทาง
การเดิน ทางไปสู่แหล่งท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงถึงกันตลอดจน
พัฒนาด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยการให้ข้อมูล
ด้านการท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยว ควบคู่กับการให้ความรู้ด้านการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ภาคพายัพ เชียงใหม่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว หาแนวทางในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว และหาแนวทางการฟื้นฟูอนุรักษ์ และส่งเสริมอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่นในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การสำรวจพื้นที่ศึกษา
2. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การสำรวจพื้นที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่เพื่อทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลคือ บ้านต้นแห่น้อยและบ้านต้นแห่นหลวง ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสำรวจอัตลักษณ์และสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่น

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกได้ เป็น 3 กลุ่ม คือ

1.1 ภาครัฐ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ใน หน่วยงานภาครัฐของพื้นที่ศึกษา คือองค์การบริหาร ส่วนตำบล และผู้บริหารของชุมชนในพื้นที่ รวมทั้งหมด 26 คน (<http://www.tawangprow.go.th>)

1.2 ภาคเอกชน คือ กลุ่มประกอบการธุรกิจด้านการ บริการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 150 แห่ง (<http://www.chiangmaitourism.org>)

1.3 ประชาชนท้องถิ่นเชื้อไทยจีนในบ้านต้นแหนหลวงและ ต้นแหนน้อย ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัด เชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 1,450 คน ([http : agtech.doae.go.th](http://agtech.doae.go.th))

2. กลุ่มตัวอย่าง และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยครั้งนี้ใช้ขนาดของตัวอย่างที่ได้จากสูตรของ ทา โร ยามาเน (Yamane. 1967: 580-581) คำนวณหาขนาดของ ตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ 5% ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N \cdot e^2}$$

$$1+Ne^2$$

เมื่อ n = ขนาดตัวอย่าง
 N = ขนาดประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่ามีระดับ

0.05

1.1 ภาครัฐ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐของพื้นที่ศึกษา คือองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารของชุมชนในพื้นที่ รวมทั้งหมด 26 คน จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีจำนวน 24.41 หรือ 24 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลเพิ่มอีก 2 คน รวมเป็น 26 คน โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วยผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลท่าวังพร้าวจำนวน 4 คน สภาและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 8 คน สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 4 คน ผู้ใหญ่บ้านบ้านต้นแห่น้อยจำนวน 1 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านต้นแห่น้อย 4 คน ผู้ใหญ่บ้านบ้านต้นแห่นหลวง จำนวน 1 คน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านต้นแห่นหลวง 4 คน

1.2 ภาคเอกชน คือ กลุ่มประกอบการธุรกิจด้านการบริการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 150 ธุรกิจ จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีจำนวน 109.09 แห่ง หรือ 109 แห่ง ผู้วิจัยจึงสำรองข้อมูลเพิ่มเป็น 110 แห่งโดยการสุ่มตัวอย่าง

แบบง่าย (Sampling random sampling) จากรายชื่อผู้ประกอบการธุรกิจด้านการนำเที่ยว

1.3 ประชาชนท้องถิ่นเชื้อไทยจีนในบ้านต้นแหนหลวงและต้นแหนน้อย ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 1,450 คน จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีจำนวน 313.51 คน ผู้วิจัยจึงสำรองข้อมูลเพิ่มเป็น 320 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling) แบ่งเป็นประชาชนบ้านต้นแหนน้อย 160 คน และบ้านต้นแหนหลวง 160 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยจีน แบ่งได้เป็น 4 ตอน คือ

1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ โดยลักษณะคำถามจะเป็นแบบเลือกตอบตามรายการ (Check list)

1.2 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ด้านประเพณีและวัฒนธรรม ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้าง โดยลักษณะคำถามจะเป็นมาตรวัดอันตรภาค (Interval scale) ตามวิธีวัดของ Rensis Likert 5 ระดับ

1.3 ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่น โดยลักษณะคำถามจะเป็นมาตรวัดอันตรภาค (Interval scale) ตามวิธีวัดของ Rensis Likert 5 ระดับ

1.4 ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการฟื้นฟูอนุรักษ์ และส่งเสริมอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่นในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ โดยลักษณะคำถามจะเป็นมาตรวัดอันตรภาค (Interval scale) ตามวิธีวัดของ Rensis Likert 5 ระดับ

ทั้งนี้ข้อคำถามที่เป็นมาตรวัดอันตรภาค (Interval scale) ตามวิธีวัดของ Rensis Likert 5

ระดับ (เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. 2520: 50-56) ผู้วิจัยได้กำหนดค่าในการวัด และเทียบผลการวัดกับมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ที่ตั้ง ดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง / มากที่สุด

ระดับค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง เห็นด้วย / มาก

ระดับค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง เฉยๆ / ปานกลาง

ระดับค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ไม่เห็นด้วย / น้อย

ระดับค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง / น้อยที่สุด

2. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้
 ขั้นที่ 1 ให้ที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ตรวจสอบความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ เนื้อหา และตามโครงสร้าง

ขั้นที่ 2 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น (Try out) จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของ Cronbac (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528: 85-86)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right)$$

เมื่อ α = ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n = จำนวนของแบบสอบถาม

$\sum S^2_i =$ ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถาม
 แต่ละข้อ
 $S^2_t =$ ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถาม
 ทั้งหมด

ถ้าคำนวณค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่า 0.83 จะนำไปปรับปรุงจน
 ได้ค่าความเชื่อมั่นที่สูงกว่าจึงจะนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่ม
 ตัวอย่าง โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในงานวิจัยชิ้นนี้
 ได้เท่ากับ 0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร สัมภาษณ์ สังเกต และลง
 พื้นที่ ควบคู่กับการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามความมุ่งหมายของ
 การวิจัย จากนั้นผู้วิจัยจัดทำเค้าโครงการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้
 ในการวิจัย
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจอัตลักษณ์ที่โดดเด่น
 และสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวของพื้นที่
3. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามให้แก่ภาครัฐ
 ภาคเอกชน และ ประชาชน ในพื้นที่ศึกษา

การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้
 ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมารวบรวม ตรวจสอบความถูกต้อง และ
 ความสมบูรณ์ขอแบบสอบถาม

2. ลงรหัสข้อมูล และบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3. นำเสนอโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดทำบทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ในลำดับต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทเขินในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอผลการวิจัยมานำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ผลการสำรวจพื้นที่วิจัย
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่โดดเด่น และสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์ และการส่งเสริมอัตลักษณ์

ผลการสำรวจพื้นที่วิจัย

ประวัติความเป็นมาของชาวไทเขินในจังหวัดเชียงใหม่

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2347 ถึงปีพุทธศักราช 2354 เป็นยุค “เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” ของ”พระเจ้ากาวิละ” (พญากาวิละหรือนายขนานกาวิละ) เจ้าผู้ปกครองนครเชียงใหม่พระองค์แรกในสมัยนั้น) ปกครองระหว่างปีพุทธศักราช 2324 - 2358) ซึ่งตรงกับช่วงปลายรัชกาลที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และต้นรัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยแห่งราชวงศ์จักรีของ

กรุงรัตนโกสินทร์ (พรพิไล เลิศวิชา และ อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว ,2546: 17)

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในคราวนั้น พระเจ้ากาวิละ เจ้าผู้ปกครองนครเชียงใหม่ได้ให้เจ้ามหาอุปราชธรรมลังกา (พระยาธรรมลังกา) ราชอนุชาผู้น้องของพระองค์ คุมกำลังไปตีเมืองเชียงแสนได้สำเร็จ แล้วกวาดต้อนครัวเรือนเมืองเชียงแสนทั้งหมด จำนวนประมาณ 23,000 คนเศษ กลับมายังเมืองเชียงใหม่ ต่อมาได้ผลัดเปลี่ยนกับญาติวงศ์ ยกกำลังออกไปตีบ้านเมืองใหญ่ต่างๆ คราวละเมืองสองเมืองเรื่อยมา บางแห่งก็มีการต่อสู้บางแห่งก็ยอมแพ้ติดตามมาง่ายๆ นับตั้งเมืองฝาง (อำเภอฝาง) ไปจนถึงเมืองเชียงแสน เชียงราย เชียงคำ เชียงของ เมืองปู้ เมืองสาด เมืองก่าย เมืองพะยาก เมืองเลน เมืองยอง เมืองเชียงตุง เมืองซอน เมืองยู้ เมืองหลวย เมืองฝะ เมืองลวง เมืองเชียงขวาง เมืองเชียงแข็ง เมืองตองกาย เข้าถึงดินแดนสิบสองปันนาฝั่งแม่น้ำคง(สาละวิน) เมืองยวม (อำเภอแม่สะเรียง) เมืองขุนยวม เมืองแม่ฮ่องสอน เมืองแหง เมืองคอง เมืองปาย เมืองตะกวน เมืองท่าต้าฝั่ง เมืองผาปูน เมืองยางแดง เมืองยางส่วยกะบาง เมืองงัวลาย เมืองกิติและเมืองจั่วต เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อกวาดต้อนครัวแต่ละเรือนกลับมายังเมืองเชียงใหม่

เมืองเชียงตุงของชาว " ไทเขิน" ได้ถูกพม่าโจมตีเพื่อต้องการให้เมืองเชียงตุงเป็นเมืองขึ้น ในครั้งนั้น " เจ้ามหาขนาน" ซึ่งเป็นกษัตริย์ของชาวไทยเขิน ได้ขอความช่วยเหลือจากเมืองเชียงใหม่ " พระเจ้ากาวิละ" เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ จึงได้ให้ " เจ้าพุทธวงศ์" (พระยาพุทธวงศ์ ซึ่งต่อมาได้เป็นเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่4) คุมกำลังยกทัพไปช่วยเจ้ามหาขนาน ขับไล่พม่าที่เมืองเชียงตุงแต่ไม่สำเร็จ จึงได้ถอยทัพมารออยู่ที่เมืองยอง โดยมีกองทัพของ " เจ้ามหาอุปราชธรรมลังกา" (พระยา

ธรรมลังกา ซึ่งต่อมาได้เป็นเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ 2) และเจ้านายอื่นๆ ได้ยกทัพไปช่วยเหลืออีกแต่ก็ไม่สำเร็จจึงถอยกลับมาตั้งเมืองเชียงใหม่(พรพิไล เลิศวิชาและอรุณรัตน์ วิเชียรเขียว ,2546: 80-81)

“ เจ้ามหาชนาน” กษัตริย์ของชาวไทเขิน ก็ได้นำชาวไทเขินส่วนหนึ่งที่สมัครใจ จากหมู่บ้าน ต่างๆ ของเมืองเชียงตุงอพยพติดตามเจ้ามหาชนาน ลงมากับกองทัพเมืองเชียงใหม่ลงมาตั้งรกรากถิ่นฐานใหม่ที่เมืองเชียงใหม่ และบริเวณโดยรอบตัวเมืองเชียงใหม่ ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ชาวไทเขิน เมื่อมาถึงเมืองเชียงใหม่พร้อมกับเจ้ามหาชนาน กษัตริย์ของชาวไทเขินแล้ว ก็ได้รวมกลุ่มเครือญาติของตนเอง ที่มาจากหมู่บ้านเดียวกันกระจายกันออกไปจับจองหาที่อยู่ใหม่เป็นกลุ่มๆ กลุ่มละหนึ่งหมู่บ้านบ้าง หรือหลายกลุ่มต่อหนึ่งหมู่บ้านบ้าง กลุ่มใหญ่บ้างกลุ่มเล็กบ้าง เริ่มตั้งแต่บริเวณรอบๆ กำแพงเมืองเชียงใหม่ และบริเวณที่ห่างไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่หลายสิบกิโลเมตรก็มี แยกย้ายกันไปตามความต้องการของแต่ละกลุ่ม เช่น บ้านวัวลาย(บ้านจัวลาย) ตำบลหายยา ตั้งอยู่ทางทิศใต้ใกล้ๆ กับกำแพงเมืองเชียงใหม่ บ้านท่ากระดาศ ตำบลฟ้าฮ่าม ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ห่างจากกำแพงเมืองเชียงใหม่ประมาณ 5 กิโลเมตร

ส่วนชาวไทเขินที่เดินทางไปหาที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่ ประมาณ 20 - 30 กิโลเมตร แต่ก็ยังอยู่ในเขตนครเมืองเชียงใหม่ เช่น ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของตัวเมืองเชียงใหม่ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอสันป่าตอง ก็มีบ้านป่าลานและบ้านต้นแหน

ชาวไทเขินที่เลือกทำเลที่ตั้งไปทางทิศตะวันออกของทิศตะวันออกของตัวเมืองเชียงใหม่ ซึ่งอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 15 - 30 กิโลเมตรมีหลายหมู่บ้าน อาทิ เช่น ในเขตอำเภอดอยสะเก็ด เขตอำเภอสันทราย ในเขตอำเภอสันกำแพง ในปัจจุบัน มีบ้านสันข้าวแคบ ฯลฯ

นอกจากนั้นยังมีชาวเขินที่อาศัยอยู่ในอำเภอต่างๆ ของ เชียงใหม่ เช่น บ้านไร่หลวง บ้านแสนคันธาบ้านกุ๋ลายมือ บ้าน กลาง อำเภอแม่วาง และอำเภอสันกำแพง อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอสันทราย อำเภอพร้าวส่วนต่างจังหวัดได้แก่จังหวัดเชียงราย และจังหวัดพะเยา

เมื่อมาถึงเมืองเชียงใหม่พร้อมกับเจ้ามหาชนานกษัตริย์ของ ชาวไทเขินแล้ว ก็ได้รวมกลุ่มเครือญาติของตนเองที่มาจาก หมู่บ้านเดียวกันกระจายกันออกไปจับจองหาที่อยู่ใหม่เป็นกลุ่มๆ กลุ่มละหนึ่งหมู่บ้านบ้าง หรือหลายกลุ่มต่อหนึ่งหมู่บ้านบ้าง กลุ่ม ใหญ่บ้างกลุ่มเล็กบ้าง เริ่มตั้งแต่บริเวณรอบๆ กำแพงเมือง เชียงใหม่ และบริเวณที่ห่างไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่หลายสิบกิโลเมตรก็มี แยกย้ายกันไปตามความต้องการของแต่ละกลุ่ม เช่น บ้านว้าลาย(บ้านงัวลาย) ตำบลหายยา ตั้งอยู่ทางทิศใต้ใกล้ๆ กับ กำแพงเมืองเชียงใหม่ บ้านท่ากระดาศ ตำบลฟ้าฮ่าม ตั้งอยู่ ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ห่างจากกำแพงเมือง เชียงใหม่ประมาณ 5 กิโลเมตร

ส่วนชาวไทเขินที่เดินทางไปหาที่อยู่ที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง เชียงใหม่ ประมาณ 20 - 30 กิโลเมตร แต่ก็ยังอยู่ในเขตนครเมือง เชียงใหม่ เช่น ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของตัวเมืองเชียงใหม่ปัจจุบัน อยู่ในเขตอำเภอสันป่าตอง ก็มีบ้านปาลานและบ้านต้นแหน

ชาวไทเขินที่เลือกทำเลที่ตั้งไปทางทิศตะวันออกของทิศ ตะวันออกของตัวเมืองเชียงใหม่ ซึ่งอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง เชียงใหม่ประมาณ 15 - 30 กิโลเมตรมีหลายหมู่บ้าน อาทิ เช่น ใน เขตอำเภอดอยสะเก็ด เขตอำเภอสันทราย ในเขตอำเภอสันกำแพง ในปัจจุบัน มีบ้านสันข้าวแคบ ฯลฯ

การอพยพของชาวไทเขิน ได้มีการอพยพของชาวเขิน บางส่วนลงมาทางตอนใต้ของตัวเมืองเชียงใหม่ โดยมาตั้งชุมชน ที่ราบลุ่มแม่น้ำชาน ชาวไทเขิน บ้านต้นแหน ได้มารวมกลุ่มกัน ระหว่างเครือญาติบริเวณลุ่มน้ำแม่ชาน บริเวณที่มีต้นไม้แหน ที่มี ขนาดใหญ่ และป่าไม้สัก ได้ทำการแผ้วถางเป็นที่อยู่อาศัย และทำ

สวนเกาะตามน้ำแม่ชาน และแพ้วถางสร้างไร่ นา และได้ถือเอา
นามที่มีต้นแห่น้อย เป็นนามชื่อหมู่บ้านว่า “ บ้านต้นแห่นลวง “
ต่อมาเมื่อมีการขยายหมู่บ้านเนื่องจากประชากรเพิ่มขึ้นมายังอีก
ฟากหนึ่งของลำน้ำชาน จึงเรียกนามบ้านว่า “ บ้านต้นแห่น้อย
“ ดังนั้น หมู่บ้านต้นแห่น้อย ต้นแห่นลวง และใกล้เคียงจึงเป็น
วงศาคุณาญาติกัน ชาวไทเขินบ้านต้นแห่นเป็นผู้ที่รักษา
ขนบธรรมเนียมได้อย่างเหนียวแน่นตลอดจนรักษาเอกรักษ์ของ
ตนเองคือ ภาษาเขิน ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา วิถีชีวิตที่มีความขยัน
ทำมาหากิน ความเป็นอยู่ จะเห็นได้จากการมีที่ทำมาหากินที่
กว้างขวาง กินบริเวณหลายตำบล เช่น ตำบลท่าวังพร้าว ตำบล
บ้านกลาง ตำบลมะขามลวง อำเภอสันป่าตอง ตำบลทุ่งสะโตก
ตำบลทุ่งรวงทอง อำเภอแม่วาง ตำบลยางคราม ตำบลสันติสุข
ตำบลสองแคว กิ่งอำเภอดอยหล่อ ดังจะมีสิ่งของเครื่องใช้ในการ
ค้าขายต่างๆ เก็บเอาไว้จนปัจจุบัน

นอกจากนั้นยังมีชาวเขินที่อาศัยอยู่ในอำเภอต่างๆ ของ
เชียงใหม่ เช่น บ้านไร่ลวง บ้านแสนคันธาบ้านกู่ลายมือ บ้าน
กลาง อำเภอแม่วาง และอำเภอสันกำแพง อำเภอดอยสะเก็ด
อำเภอสันทราย อำเภอพร้าวส่วนต่างจังหวัดได้แก่จังหวัดเชียงราย
และจังหวัดพะเยา

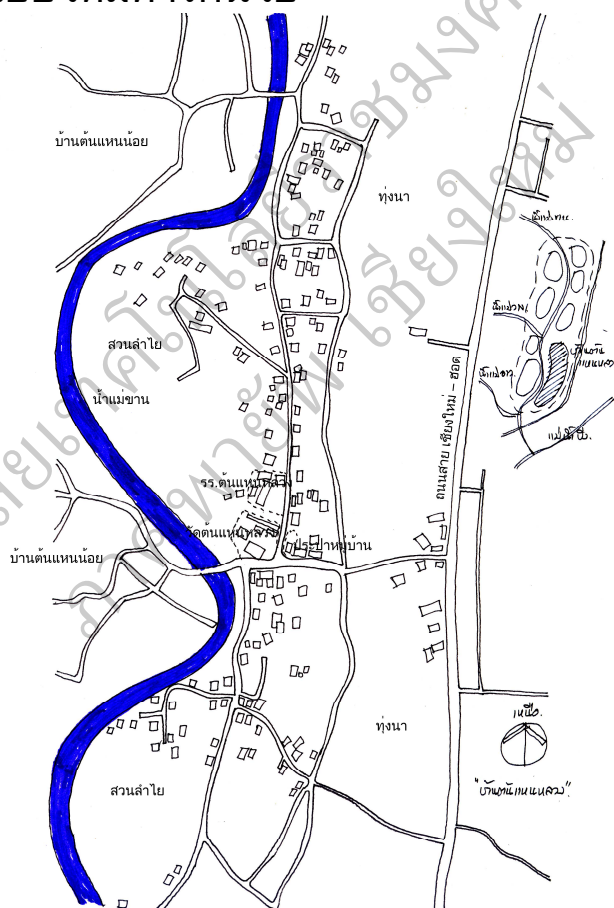
ลักษณะทางกายภาพบ้านต้นแห่น้อย

ลักษณะทางกายภาพของบ้านต้นแห่น้อยจะมีองค์ประกอบที่
ค่อนข้างจะครบถ้วนกว่าหมู่บ้านอื่นๆ เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีการ
อนุรักษ์ทางชาติพันธุ์มาก มีความเป็นตัวเองสูง อีกทั้งยังเป็น
หมู่บ้านแรกๆ ที่เข้ามาตั้งรกรากถิ่นฐานตั้งแต่อดีตกาล รูปแบบของ
สถาปัตยกรรมจะมีรูปแบบดั้งเดิมอยู่มากโดยส่วนใหญ่เมื่อมีระบบ
โครงสร้างทางเทคโนโลยีเข้ามาก็จะมีการต่อเติมเรือนมากกว่าการ
สร้างขึ้นใหม่แทนที่ อีกทั้งองค์ประกอบภายในผังบริเวณของเรือน
ก็มีองค์ประกอบที่ครบถ้วนจากอดีตกาล เมื่อมีการประกอบ
พิธีกรรมต่างๆ ชาวบ้านหมู่บ้านอื่นๆ ที่เป็นพี่น้องกันก็จะมาร่วมใจ

สวนลำไย และพืชผลผักสวนครัวที่ใช้ในครัวเรือนของเรือนแต่ละหลัง อีกทั้งยังมีตลาดที่เป็นศูนย์กลางทางการค้าขายแลกเปลี่ยน (ตลาดสร้างใหม่) อดีตมีการนำไปค้าขายบริเวณตลาดที่ตัวอำเภอ สันป่าตอง และตลาดทุ่งเสี้ยว มีโรงเรียนในระดับประถมในอดีต แต่ปัจจุบันได้ยกเลิก และย้ายนักเรียนไปรวมกันที่โรงเรียนบ้านต้นแห่น้อย อีกทั้งยังมีชาวบ้านต้นแห่น้อยบางส่วนที่มีศรัทธาว่าต้นแห่น้อยหลวงเนื่องจากอดีตอาศัยอยู่แต่ปัจจุบันได้ออกเรือนและย้ายไปอยู่ที่บ้านต้นแห่น้อยแทน มีสถาปัตยกรรมทั้งรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ต่างกันไป

ผังชุมชนบ้านต้นแห่น้อยหลวง

ที่มา : ปียกานต์ พานคำดาว สํารวจ 3 กุมภาพันธ์ 2549

ศาสนาและความเชื่อ

การนับถือศาสนาชาวไทเขิน นับถือศาสนาพุทธตามบรรพบุรุษเป็นส่วนใหญ่ ยึดมั่นในศาสนาจึงเป็นรากเหง้าของขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ความเชื่อที่มีมาแต่ดั้งเดิม ได้แก่

1. หอเลื้อบ้าน ถือเป็นเทพที่คุ้มครองรักษาหมู่บ้าน บัลดาลให้เกิดความสงบสุขแก่หมู่บ้าน มีการเลี้ยง 2 ครั้งคือ วันที่ 17 เมษายน ทุกปี เป็นการส่งบ้าน (ชาด้วยเครื่อง 12) ทำให้บ้านอยู่เย็นเป็นสุข และเลี้ยงเดือน พฤศจิกายน และทำบุญ

2. ฝิ่ปู้ยา เป็นฝิ่ประจำตระกูล คอยปกป้องรักษาวงศ์ญาติ ให้ร่มเย็นเป็นสุข มีการเลี้ยงประมาณเดือนเมษายน หลังวันสงกรานต์

3. เทวดาเฮือน เป็นเทพที่สถิตในบ้านเรือน เป็นขวัญ และที่พึ่งของคนในบ้าน เป็นสิริมงคลต่อทุกคนในบ้าน มีการกราบไหว้บูชา

4. เจ้าที่เจ้าทาง ศาลพระภูมิเจ้าที่บ้าน และในสวนไร่นา คอยปกป้องรักษาที่ดินของเจ้าของที่นา มีการเส้นไหว้ขอพร

5. การเลี้ยงฝิ่ป่า จะเลี้ยงเมื่อมีผู้คนเจ็บไข้ได้ป่วย

6. การช้อนขวัญ จะนำสวิงไปช้อนขวัญ และทำพิธีดักขวัญ ที่ผู้ที่ตกใจมาสู่ตัว มีการเรียกขวัญ

7. การแ่อวหาบ (สะใภ้ที่แต่งงานใหม่) จะทำการขอขมาผู้หลักผู้ใหญ่ภายในหมู่บ้าน

ประเพณีและวิถีชีวิต

พิธีกรรมและประเพณีของชาวไทเขินที่ได้ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ จนถึงปัจจุบันยังคงยึดถือ และปฏิบัติกันเรื่อยมา และทุกทุกปีจะมีพิธีกรรมและประเพณีของชาวไทเขินต่างๆ คือ

เดือนสาม เก็บข้าว คือ ก่อนการเก็บเกี่ยวข้าวต้องมีการ

ประกอบพิธีกรรม โดยการขออนุญาต แม่ธรณีอนุญาตเอาข้าวในนาออก แล้วจึงเริ่มเกี่ยวข้าว เมื่อเสร็จสิ้นก็จะมีการรวม (รวม) เพื่อฟาดข้าว, นาดข้าว แล้วจากนั้นจึงไปขออนุญาตแม่ธรณี เอาข้าวไปไว้ในหลองข้าว (ยุ้งข้าว) ก่อนที่จะเอาข้าวเข้าในหลองข้าวนั้น จะต้องนำพวงข้าวที่นำไปไหว้ตั้งแต่การประกอบพิธีเสกนา มาเพื่อนำไปแขวงเอาไว้บนหลองข้าวตลอดการนำข้าวเข้าหลองข้าว และจึงเสร็จสิ้น

เดือนแปด ร้องเหมือง (ตีเหมือง ตีฝาย) หวานกล้า คือ ก่อนการร้องเหมืองก็จะมีการนัดประชุม แก่เหมือง แก่ฝาย เพื่อตกลงกันเรื่องการแบ่งปันน้ำเข้าสู่ที่นา จากนั้นจึงเริ่มขุดเหมือง (ร้องเหมือง) ทำความสะอาดร่องเหมืองเอาเศษปฏิกูลต่างๆ ออกจากลำเหมืองเพื่อให้ไม่ขวางทางน้ำไหล แล้งจึงเริ่มไถนา นำน้ำเข้านา และเริ่มทำการหว่านต้นกล้าข้าว

เดือนเก้า ปี่ใหม่เมือง (สงกรานต์) คือ ประเพณีสงกรานต์ภายในหมู่บ้าน โดยการไหว้เลี้ยง ผี ปู่ ย่า ตา ยาย บริเวณผีเสื้อบ้านซึ่งเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน แล้งจึงแยกย้ายแต่ละบ้านไปกราบไหว้ผีบรรพบุรุษของตน จากนั้นก็จะทำการส่งบ้าน (ขับไล่สิ่งไม่ดี ชั่วร้าย อัปมงคล) โดยการกวาดเศษขยะ (กวาดขี้โซ่) ภายในอาณาบริเวณบ้านทิ้งเสีย

เดือนสิบเอ็ด ปลูกข้าว คือ จะมีการลงที่นาปลูกข้าวประจำวัน ที่ 12 สิงหาคม ของทุก ๆ ปี บางคนก็ปลูกเดือนสิบ โดยการจัดหาลูกจ้างที่จะนำมาช่วยปลูกข้าวในนาที่ว่างไว้ก่อนแล้ว (จำนวนแล้วแต่ความพอใจของเจ้าของที่นาอื่นๆ)

เดือนสิบสอง เข้าพรรษา คือ วันขึ้น 14 ค่ำ วันแตงดา โดยการนำข้าวต้ม ขนมต่างๆ ของแต่ละบ้านนำไปทำบุญที่วัด แล้วทำบุญสลากภัต โดยการจับสลากเสนาว่าได้วัดไหนจึงทำบุญได้สำเร็จวันขึ้น 15 ค่ำ ไปทำบุญตักบาตรถวายทานตั้งแต่ตอนเช้า ส่วนตอนบ่ายตั้งแต่ บ่าย 3 โมงเย็น (15:00) จะทำบุญฟังเทศนากันจนถึงเวลาหกโมงแสง (18:00) ถือเป็นอันเสร็จสิ้น

เดือนยี่ ยี่เป็ง (ลอยกระทง) คือ ประเพณียี่เป็ง วันขึ้น 14 ค่ำ แต่งลา (ไปทำบุญที่วัด) วันขึ้น 15 ค่ำ ไปฟังเทศนาที่วัด

นอกจากประเพณี พิธีกรรมต่างๆ นี้แล้วยังมีประเพณี พิธีกรรมอื่นๆ อีก ที่เกี่ยวเนื่องในชีวิตประจำวัน ดังนี้

การปลุกลำไย คือ ก่อนการปลุกตั้งแต่แรกจะทำการไหว้ บอกล่าวเจ้าที่บ้าน หรือเจ้าที่นา เพื่อขอให้ได้ผลผลิตดี และส่วน ไหว้จะมีการบนบานศาลกล่าวเจ้าที่เอาไว้ โดยจะเริ่มไหว้ เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ไหว้เสื่อบ้าน ไหว้ศาลปู่ย่า ไหว้เจ้าที่ บ้าน ไหว้เทวดาบ้าน ไหว้บรรพบุรุษ

อาชีพชาวไทเขิน

ในอดีตชาวไทเขินเป็นผู้ที่มีฝีมือในด้านการทำเครื่องเขิน (คร้วฮัก คร้วหาง) เป็นอย่างมาก จะเห็นจากร่องรอยของใช้ที่รุ่น ลูกหลานเก็บรักษา และอนุรักษ์ไว้ เช่น แอบเหลี่ยม ชั้นหมาก อูบ และโอใส่ของ ไม้คานหาบ เครื่องเงินสำหรับใส่ของ และเพาะปลูก ค่าขายล่องแก่งไปค้าขายระแหง (ตาก) แก่งสร้อย สล่าบ้าน ทำ นานา

ปัจจุบัน วิถีชีวิตของชุมชนชาวไทเขินได้เปลี่ยนไป โดยเฉพาะได้มีอาชีพด้านการเกษตรทำนา เพาะปลูก ค่าขาย อุตสาหกรรมในครัวเรือน ได้แก่ การเย็บผ้า จักสาน และรับจ้าง แทนอาชีพการทำเครื่องเขิน ช่างก่อสร้างบ้านเรือน และการทอผ้า ยังคงรักษา และมีอยู่เช่นที่ บ้านต้นแหนน้อย และบ้านต้นแหน หลวง

ระบบครอบครัว

ครอบครัวเป็นครอบครัวใหญ่ มีป้าหม่อม แม่หม่อม อาวุโส มากที่สุด รองลงมาคือพ่อต๋อยแม่ต๋อย พ่อ แม่ ลูก หลาน หลาน ใน ปัจจุบันมีการเปลี่ยนไป เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจ จึงมีการ

แยกครอบครัวออกไปตั้งเอง แต่ว่าการนับถือยังคงเดิม

การแต่งกายของชาวไทเขิน

การแต่งกายของชาวไทเขินของ ชายจะนุ่งเสื้อสีอ่อนยาว ทรงกระบอก คอกกลม สีขาว หรือสีน้ำตาลอ่อน และสีดำมีรังดุมที่ทำจากฝ้าย ส่วนกระดุมจะเป็นผ้า หรือกระดุมเงิน จะมีผ้าเช็ด (ผ้าพาดบ่า) ทำเป็นลวดลายมีชายผ้าจะใส่เมื่อมีงานบุญ ส่วนกางเกง (ผ้าเตี่ยวโยง) จะเป็นสีดำ หรือสีน้ำเงิน ส่วนชุดทำงานจะใส่เสื้อชุดดำ หรือกรมท่า

การแต่งกายของชาวไทเขินของ หญิงจะนุ่งเสื้อแขนยาว ทรงกระบอก สีอ่อน หรือสีดำ สีดำอ่อนคอกกลม ฝากลางหรือเฉียง สีขาว หรือสีน้ำตาลอ่อน สีกรมท่า สีดำมีรังดุมที่ทำจากฝ้าย ส่วนกระดุมจะเป็นผ้า หรือกระดุมเงิน จะมีผ้าซับในผ้าสไบผ้าเฉียงบ่า ทำเป็นลวดลายเหมือนของชาย ที่มีผ้าโพกหัวสีขาว หรือสีอ่อน ฝานุ่งจะเป็นผ้าทอที่ขอบผ้าชั้นเป็นสีน้ำตาล หรือสีดำ หัวผ้าชั้น และตีนชั้น สีช่วงในผ้าชั้นจะทอลายขวางเล็กๆ สลับกันจนถึงขอบผ้าชั้นด้านล่าง

อาหารการกินของชาวไทเขิน

อาหารของชาวเขินแต่เดิมนั้นจะเป็นอาหารที่หาได้จากบริเวณบ้าน หรือตามสวนที่ทำการเพาะปลูก ตามทุ่งนา หรือตามที่ทำกรเพาะปลูก อาหารมักจะเป็นแบบง่ายๆ เช่น ต้มผักกาด ผักหวานบ้าน ผักเข้าจะใส่เกลือ ถั่วเน่าแคบ อึ้งบม (แอ็บอึ้ง) จะรับประทานกับน้ำใบทับทิมต้ม ก่ำก้อบี๋ ตำขุ่นลูกเล็กๆ ใส่มะขาม และเครื่องเทศ ส้ามะแตง (แตงกวา) ส้าไบมะม่วง ส้าพริกกบ ปลาปิ้งอบ (ใส่น้ำพริกในตัวปลา) แกงเนื้อ ส่วนมากรับประทานข้าวนี้ของหวาน และขนม ข้าวเอ็บกล้วย ข้าวเอ็บจ้อก ข้าวเอ็บลูกกุยสาคุ เป็นต้น

ชาวไทเขินมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายในเรื่องอาหารการกิน ส่วนมากใช้พืชผักพื้นบ้านในการนำมาประกอบอาหาร

อาหารของชาวไทเขินนั้นมีลักษณะคล้ายกับอาหารของชาวล้านนาเป็นส่วนใหญ่

การละเล่นพื้นบ้านของชาวไทเขิน

การละเล่นต่างๆ ส่วนมากจะมีการเล่นคล้ายคลึงกับชนชาติพันธุ์ต่างๆ ในเขตอำเภอสันป่าตอง และใกล้เคียง เช่น สะบ้า ฯลฯ และการละเล่นของเด็กมีดังเช่น สักกระแตสามขา หมาวัวไล่ เต่าอวบไข้ ไก่ชน (ทำจากลูกมะพร้าวมีเดือยเหล็กสำหรับ ปลัดก้นตี) เข้าวาง (ลูกผู้ชาย) เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่โดดเด่น และสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว

จากข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนจึงทำให้เกิดแบบสอบถามและผลจากแบบสอบถามสามารถนำเสนอได้ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ			
	ชาย	195	56.36
หญิง	151	43.64	
อายุ			
	20-30 ปี	74	21.38
	31-40 ปี	97	28.03
	41-50 ปี	88	25.43
	51-60 ปี	54	15.06

60 ปีขึ้นไป	33	9.53
การศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	5	1.44
ประถมศึกษา	78	22.54
มัธยมศึกษาตอนต้น	56	16.18
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	95	27.45
อนุปริญญา/ปวส.	21	6.06
ปริญญาตรี	89	25.72
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.57
อาชีพ		
รับจ้าง	97	28.03
เกษตรกร	183	52.89
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	34	9.82
รับราชการ	32	9.24
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
บทบาทในชุมชน		
คณะกรรมการบริหารชุมชน	26	7.51
สมาชิกกลุ่มในชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น	123	35.54
สมาชิกในชุมชนแต่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มใด กลุ่มหนึ่ง	197	56.95
ภูมิลำเนาเดิม		
ตำบลท่าวังพร้าว	134	38.73
ตำบลอื่น	56	16.18
อำเภอสันป่าตอง		

อำเภออื่น	91	26.30
จังหวัดอื่น	42	12.34
	23	6.65

สรุปตารางที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
ปรากฏดังนี้

เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศชาย ร้อยละ 56.36 เพศหญิง ร้อยละ 43.64

อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุระหว่าง 20-30 ปี ร้อยละ 21.38 อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 28.03 อายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 25.43 อายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 15.06 อายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 9.53

ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา ร้อยละ 1.44 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 22.54 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 16.18 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 27.45 ระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 6.06 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 25.72 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 0.57

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 28.03 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 52.89 อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 9.82 อาชีพรับราชการ ร้อยละ 9.24

บทบาทในชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถามคือเป็นคณะกรรมการบริหารชุมชน ร้อยละ 7.51 เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น ร้อยละ 35.54 และเป็นสมาชิกในชุมชนแต่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ร้อยละ 56.95

ภูมิสำเนาเดิมของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในตำบลท่าวังพร้าวคิดเป็นร้อยละ 38.73 อยู่ในตำบลอื่น ร้อยละ 16.18 อยู่ในอำเภอสันป่าตอง ร้อยละ 26.30 อยู่ในอำเภออื่น ร้อยละ 12.34 อยู่ในจังหวัดอื่น ร้อยละ 6.65

อัตลักษณ์ที่โดดเด่นและสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่น

ตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่นด้านประเพณีและวัฒนธรรม

รายการ	5		4		3		2		1	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ประเพณี 12 เดือนของชาวไทซิ่น										
เดือนสาม เก็บข้าว	18 9	54. 62	64	18. 49	93	26. 87	-	-	-	-

เดือนแปด ล่องเหมือง (ตีเหมือง ตีฝาย)หวานกล้า	58	16. 76	37	10. 69	66	19. 07	89	25. 72	96	27. 74
เดือนเก้า ปีใหม่เมือง (สงกรานต์)	29 5	85. 26	51	14. 74	-	-	-	-	-	-
เดือนสิบเอ็ด ปลุกข้าว	72	20. 81	68	19. 65	95	27. 45	64	18. 49	47	13. 58
เดือนยี่ ยี่เป็ง (ลอยกระทง)	30 1	86. 99	45	13. 01	-	-	-	-	-	-
เฉลี่ย	3.93									
ประเพณีเกี่ยวกับพิธีกรรมและ ความเชื่อของชาวไทยจีน										
ห่อเลี้ยงบ้าน	67	19. 36	94	27. 16	10 3	29. 76	63	18. 20	19	5.4 9
ผีปู้ย่า	-	-	12	3.4 6	45	13. 01	75	21. 67	21 4	61. 84
เทวดาเหียน	-	-	-	-	35	10. 11	12 5	36. 12	18 6	53. 75
เจ้าที่เจ้าทาง	-	-	-	-	24	6.9 3	15 7	45. 37	16 5	47. 68
การเลี้ยงผีป่า	49	14. 16	97	28. 03	11 7	33. 81	83	23. 98	-	-
การช้อนขวัญ	-	-	4	1.1 5	10 1	29. 19	15 4	44. 50	87	25. 14
การแห้วหาบ	93	26. 87	10 8	31. 21	11 7	33. 81	28	8.0 9	-	-
เฉลี่ย										

สรุปตารางที่ 2 อັตลัษณห์ที่โดดเด่นและสิ่งดึงดูดใจในการ
ท่องเที้ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนด้านประเพณีและวัฒนธรรม
ประเพณี 12 เดือนของชาวไทยจีนโดดเด่นและดึงดูดใจใน
การท่องเที้ยว ประเพณีการเก็บข้าวในเดือน 3 ประเพณีการล่อง

เหมืองและหว่านกล้าในเดือน 8 ประเพณีปีใหม่เมืองในเดือน 9
ประเพณีปลุกข้าวในเดือน 11 ประเพณียี่เป็ง (ลอยกระทง) ใน
เดือนยี่

ตารางที่ 3 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและสิ่ง
ดึงดูดใจในการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนด้านวิถีชีวิต
ความเป็นอยู่

รายการ	5		4		3		2		1	
	ความ ถี่	ร้อยละ	ความ ถี่	ร้อยละ	ความ ถี่	ร้อยละ	ความ ถี่	ร้อยละ	ความ ถี่	ร้อยละ
อาหารของชาวไทจีน	19 7	56. 93	14 9	43. 07	-	-	-	-	-	-
การละเล่นของชาวไทจีน	15 7	45. 37	14 3	41. 32	46	13. 29	-	-	-	-
อาชีพของชาวไทจีน	13 4	38. 72	10 8	31. 21	10 4	30. 05	-	-	-	-
การดูแลและรักษาสุขภาพ ของชาวไทจีน	37	10. 69	96	27. 64	15 6	45. 08	57	16. 47	-	-

ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของกลุ่มชาติพันธุ์
ไทจีนด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ คือ อาหารของชาวไทจีน
การละเล่นของชาวไทจีน อาชีพของชาวไทจีน และการดูแล
สุขภาพของชาวไทจีนตามลำดับ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ภาคพายัพ เชียงใหม่

ตารางที่ 4 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้าง

รายการ	5		4		3		2		1	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
บ้านของชาวไทจีน	29	86.	48	13.	-	-	-	-	-	-
	8	12		88						
ย่านางข้าวของชาวไทจีน	18	53.	16	42.	-	-	-	-	-	-
	6	75	0	25						

ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้าง คือ บ้านของชาวไทจีนและย่านางของชาวไทจีน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ภาคพายัพ เชียงใหม่

**ตารางที่ 5 แสดงสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่โดดเด่น
และสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่น**

รายการ	ระดับความคิด	ความหมาย
ด้านประเพณีและวัฒนธรรม	3.54	ปานกลาง
ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่	4.05	มาก

ด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้าง	4.45	มาก
---------------------------------	------	-----

สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน คือ ด้านประเพณีและวัฒนธรรม อยู่ในระดับ 3.54 หมายถึงปานกลาง ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในระดับ 4.05 หมายถึงมาก และด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้าง อยู่ในระดับ 4.45 หมายถึงมาก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ภาคพายัพ เชียงใหม่

แนวทางในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว
 ตารางที่ 6 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการ
 พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทยจีน

รายการ	5		4		3		2		1	
	ความ มั่ง คั่ง	ร้อยละ	ความ มั่ง คั่ง	ร้อยละ	ความ มั่ง คั่ง	ร้อยละ	ความ มั่ง คั่ง	ร้อยละ	ความ มั่ง คั่ง	ร้อยละ
การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม										
ประเพณีและวัฒนธรรม ไทยจีน	30 9	89. 30	37	10. 69	-	-	-	-	-	-
วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของ ชาวไทยจีน	31 1	89. 88	35	10. 11	-	-	-	-	-	-
สถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้าง ของชาวไทยจีน	24 5	70. 80	10 1	29. 19	-	-	-	-	-	-
การพัฒนาด้านการบริหาร จัดการการท่องเที่ยว										
การสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ การจัดการ ท่องเที่ยว	31 8	91. 90	28	8.0 9	-	-	-	-	-	-
การสร้างกลุ่มการท่องเที่ยว	25 7	74. 27	89	25. 72	-	-	-	-	-	-

การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว	29 4	84. 97	52	15. 02	-	-	-	-	-	-
การพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยว										
การพัฒนาชุมชน	20 5	59. 28	11 3	32. 65	28	8.0 9	-	-	-	-
การกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยว	29 7	85. 83	49	14. 16	-	-	-	-	-	-
การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว	27 5	79. 47	71	20. 52	-	-	-	-	-	-
การพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์										
การพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์	94	27. 16	14 3	41. 32	10 9	31. 50	-	-	-	-
การพัฒนาสื่อวิทยุ/โทรทัศน์	21 7	62. 71	11 8	34. 10	11	3.1 7	-	-	-	-
การพัฒนาสื่อออนไลน์	28 7	82. 94	68	19. 65	-	-	-	-	-	-
การพัฒนาด้านอื่น ๆ										
การพัฒนาร้านค้าชุมชน	17 2	49. 71	13 6	39. 30	38	10. 98	-	-	-	-
การส่งเสริมกลุ่มอาชีพที่เป็นอัตลักษณ์	21 1	60. 98	10 2	29. 47	33	9.5 3	-	-	-	-
การสืบสาน สืบทอด และอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยจีน	29 7	85. 83	49	14. 16	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 7 แสดงสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทยขึ้น

รายการ	ระดับความคิดเห็น	ความหมาย
การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	4.82	มากที่สุด
การพัฒนาด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	4.71	มากที่สุด
การพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยว	4.48	มาก
การพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์	4.57	มากที่สุด

สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทยขึ้น ปรากฏว่า การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความต้องการมากที่สุด อยู่ในระดับ 4.82 การพัฒนาด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวมีความต้องการมากที่สุด อยู่ในระดับ 4.71 การพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยวมีความต้องการมาก อยู่ในระดับ 4.48 และการพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์มีความต้องการมากที่สุด อยู่ในระดับ 4.57

แนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์ และการส่งเสริมอัตลักษณ์

ตารางที่ 8 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฟื้นฟู อนุรักษ์ และการส่งเสริมอัตลักษณ์

รายการ	5		4		3		2		1	
	ความ มั่ง คั่ง	ร้อยละ	ความ มั่ง คั่ง	ร้อยละ	ความ มั่ง คั่ง	ร้อยละ	ความ มั่ง คั่ง	ร้อยละ	ความ มั่ง คั่ง	ร้อยละ
ด้านประเพณีและวัฒนธรรม										
ประเพณี 12 เดือนของชาว ไทจีน	32 6	94. 22	20	5.7 8	-	-	-	-	-	-

ประเพณีเกี่ยวกับพิธีกรรมและความเชื่อ	28 3	81. 79	63	18. 21	-	-	-	-	-	-
ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่										
อาหารของชาวไทจีน	31 9	94. 22	27	5.7 8	-	-	-	-	-	-
การละเล่นของชาวไทจีน	27 5	79. 47	71	20. 53	-	-	-	-	-	-
อาชีพของชาวไทจีน	27 9	80. 63	67	19. 37	-	-	-	-	-	-
การดูแลและรักษาสุขภาพของชาวไทจีน	22 7	65. 60	11 9	34. 40	-	-	-	-	-	-
ด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้าง										
บ้านของชาวไทจีน	31 7	91. 61	29	8.3 8	-	-	-	-	-	-
ยุงฉางข้าวของชาวไทจีน	32 2	93. 06	24	6.9 4	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 9 แสดงสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการฟื้นฟู อนุรักษ์ และการส่งเสริมอัตลักษณ์

รายการ	ระดับความคิดเห็น	ความหมาย
ด้านประเพณีและวัฒนธรรม	4.87	มากที่สุด
ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่	4.65	มากที่สุด
ด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้าง	4.91	มากที่สุด

สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการฟื้นฟู อนุรักษ์ และการส่งเสริมอัตลักษณ์ ผลปรากฏว่า มีความต้องการการฟื้นฟู อนุรักษ์ และการส่งเสริมอัตลักษณ์ด้านประเพณีและวัฒนธรรมมากที่สุด ที่ระดับ 4.87 ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่มากที่สุด ที่ระดับ 4.65 และด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้างมากที่สุด ที่ระดับ 4.91

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนในจังหวัดเชียงใหม่

2. หาแนวทางในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนในจังหวัดเชียงใหม่

3. หาแนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์ และส่งเสริมอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยทำการศึกษา คือ พื้นที่ของชาวไทจีนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ บ้านต้นแห่นหลวง บ้านต้นแห่น้อย

2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษามี 3 กลุ่ม คือ

2.1 กลุ่มภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐของอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

2.2 กลุ่มภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านการบริการท่องเที่ยวเอกชน (บริษัทนำเที่ยว) ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

2.3 กลุ่มภาคประชาชน ได้แก่ ประชาชนเชื้อสายไทจีนในตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตองจังหวัดเชียงใหม่

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ ขอบเขตด้านเนื้อหาด้านสิ่ง
ดึงดูดนักท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่นในจังหวัดเชียงใหม่
ได้แก่

3.1 สิ่งดึงดูดใจด้านประเพณีและวัฒนธรรม

3.2 สิ่งดึงดูดใจด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่

3.3 สิ่งดึงดูดใจด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. กลุ่มภาครัฐ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากระดับผู้บริหารระดับอำเภอและท้องถิ่น จำนวน 15 คน

2. กลุ่มภาคเอกชน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จากผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานด้านการบริการ
การท่องเที่ยวเอกชน (บริษัทนำเที่ยว) จำนวน 10 คน

3. กลุ่มภาคประชาชน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling) จากประชาชนเชื้อสายไทซิ่นในตำบล
ท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 50 คน

สรุปผลการศึกษา

เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศชาย ร้อยละ 56.36 เพศ
หญิง ร้อยละ 43.64

อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุระหว่าง 20-30 ปี ร้อยละ
21.38 อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 28.03 อายุระหว่าง 41-
50 ปี ร้อยละ 25.43 อายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 15.06
อายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 9.53

ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับต่ำกว่า
ประถมศึกษา ร้อยละ 1.44 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 22.54
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 16.18 มัธยมศึกษาตอนปลาย/
ปวช. ร้อยละ 27.45 ระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 6.06 ระดับ
ปริญญาตรี ร้อยละ 25.72 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ
0.57

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 28.03
อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 52.89 อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว
ร้อยละ 9.82 อาชีพรับราชการ ร้อยละ 9.24

บทบาทในชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถามคือเป็นคณะ
กรรมการบริหารชุมชน ร้อยละ 7.51 เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน
เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น ร้อยละ 35.54 และเป็น
สมาชิกในชุมชนแต่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ร้อยละ 56.95

ภูมิลำเนาเดิมของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในตำบลท่า
วังพร้าวคิดเป็นร้อยละ 38.73 อยู่ในตำบลอื่น ร้อยละ 16.18 อยู่
ในอำเภอสันป่าตอง ร้อยละ 26.30 อยู่ในอำเภออื่น ร้อยละ 12.34
อยู่ในจังหวัดอื่น ร้อยละ 6.65

**อัตลักษณ์ที่โดดเด่นและสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวของกลุ่ม
ชาติพันธุ์ไทจีน** คือ ด้านประเพณีและวัฒนธรรม อยู่ในระดับ
3.54 หมายถึงปานกลาง ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในระดับ 4.05
หมายถึงมาก และด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้าง อยู่ในระดับ
4.45 หมายถึงมาก

**แนวทางในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ไทจีน** ปรากฏว่า การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมมีความต้องการมากที่สุด อยู่ในระดับ 4.82 การพัฒนา

ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวมีความต้องการมากที่สุด อยู่ในระดับ 4.71 การพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยวมีความต้องการมาก อยู่ในระดับ 4.48 และการพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์มีความต้องการมากที่สุด อยู่ในระดับ 4.57

การฟื้นฟู อนุรักษ์ และการส่งเสริมอัตลักษณ์ ผลปรากฏว่า มีความต้องการการฟื้นฟู อนุรักษ์ และการส่งเสริมอัตลักษณ์ด้าน ประเพณีและวัฒนธรรมมากที่สุด ที่ระดับ 4.87 ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่มากที่สุด ที่ระดับ 4.65 และด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้างมากที่สุด ที่ระดับ 4.91

อภิปรายผล

การพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ **ไทขิ่น** ผลการศึกษาพบว่า ควรพัฒนาการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง และควรพัฒนาอนุรักษ์ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรมที่สร้างความประทับใจ ตลอดจนพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับศรชัย ไทรชมพู (2548) ซึ่งศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนวิถีชีวิต วัฒนธรรมไทยและมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า คักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยววัฒนธรรมไทยและมอญ ในพื้นที่ศึกษามีศักยภาพทั้งทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม และ

ประวัติศาสตร์ ตลอดจนสอดคล้องกับนิยามการท่องเที่ยวด้าน วัฒนธรรม ของ พะยอม ธรรมบุตร (2548: 1) ที่กล่าวถึงคุณค่า ทางศิลปวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจว่า นักท่องเที่ยวจะสนใจ วิถีชีวิต มรดกวัฒนธรรม ศิลปะ อุตสาหกรรม และกิจกรรม นันทนาการ

ของชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจะเยี่ยมชมและศึกษาแหล่ง ประวัติศาสตร์ ศิลปะ มหกรรมและงานแสดงสินค้าหัตถกรรม พิพิธภัณฑสถานทุกประเภท ศิลปะการแสดงและทัศนศิลป์ ตลอดจน แหล่งมรดกต่างๆซึ่งนักท่องเที่ยวจะเข้าสัมผัสเพื่อแสวงหา ประสบการณ์ด้านวัฒนธรรม จากพื้นที่ๆ เข้าไปท่องเที่ยว การ เยี่ยมชมแหล่งศิลปะของชุมชนพื้นเมืองของท้องถิ่นตลอดจนมีส่วนร่วมในงานฉลองขนบธรรมเนียมพิธีกรรมของชนเผ่าพื้นเมือง การ ร่วมชมการจัดการแสดงฉากสำคัญในประวัติศาสตร์ ดังนั้น การ พัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมในด้านการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี การพัฒนา อนุรักษ์ความงดงาม สร้างความประทับใจ และการถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ จึงเป็นสิ่งที่เหมาะสม ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี

การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่ง ท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ควรพัฒนาการจัดการด้านการ รักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวให้มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่ นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัยและควรจัดการด้านการติดตามและ การประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว สอดคล้องกับศูนย์วิจัยป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2542) ได้ศึกษาแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบชุมชนมีส่วนร่วม บริเวณเขานอจู้จี้ จังหวัดกระบี่ พบว่า การจัดการที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างปริมาณความต้องการ และ ความสามารถในการรองรับของพื้นที่เป็นหลักเพื่อให้เกิดความ สมดุลระหว่างปริมาณนักท่องเที่ยว กับการรองรับของพื้นที่

ก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ตลอดจนสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเฟนเนล (Fennell. 1999: 46) ที่กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ได้รับการจัดการอย่างมีความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ซึ่งก่อประโยชน์อย่างเหมาะสมกับชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งและคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ชุมชน และเพื่อให้มีนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังชุมชนมากขึ้น

การพัฒนาจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน และมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ตลอดจนควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สอดคล้องกับพุนทรัพย์ สวนเมือง ตูลาพันธ์ (2546) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์และร้อยเอ็ดพบว่าคาดหวัง การท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชนจะช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมดั้งเดิมเอาไว้ ถ้าชุมชนจะจัดการท่องเที่ยวด้วยตัวเองวัตถุประสงค์อันดับแรกที่ชุมชนต้องการคือ การสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน อันดับที่สองคือ การอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ส่วนการเผยแพร่ของดีของชุมชนและการศึกษาร่วมกันของชุมชนเป้าหมายกับนักท่องเที่ยวเป็นวัตถุประสงค์อันดับรองลงมา

บทบาทของภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว ควรมีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และควรมีบทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค สอดคล้องกับ สมใจ ไช้แก้ว (2548) สำหรับแนวทางเพิ่มศักยภาพของชุมชน ในส่วนของภาครัฐเอง ควรพัฒนาระบบ และควรร่วมมือในงานแต่ละฝ่ายให้ไปในทิศทางเดียวกัน และมีความต่อเนื่องกัน ควรประสานงานและมีแผนยุทธศาสตร์ร่วมกัน เพื่อความมีแบบแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนและค่อยเป็นค่อยไป ในส่วนผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของภาครัฐควรเข้ามาสนับสนุนในด้านต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น โดยการให้ความรู้ อบรมในด้านการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว การตลาด การบริการด้านต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

บทบาทของภาคเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ภาคเอกชนควรมีบทบาทร่วมทำตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ บริการท่องเที่ยว ควรมีบทบาทการลงทุนด้านสาธารณูปโภค สอดคล้องกับ พรเทพ พรพรหมินทร์ (2529: 60) ที่ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของภาคเอกชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า การรวมกลุ่มของธุรกิจการท่องเที่ยวภาคเอกชนในส่วนภูมิภาค เช่น สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต จะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาปัจจัยสิ่งแวดล้อม สะดวกทางการท่องเที่ยว และช่วยแก้ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาค

บทบาทของภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการการท่องเที่ยว ควรมีบทบาทในการดูแล

ทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น และควรมีบทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมินผลการพัฒนา ตลอดจนควรมีบทบาทการเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยว ได้รับการกระจายรายได้ สอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 14-15) กล่าวว่า การให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่รอบๆ แหล่งท่องเที่ยวควรได้รับการพิจารณาเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้ชุมชนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม อันจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ วินเซนต์ และทอมป์สัน (Vincent; & Thompson, 2002) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินชุมชนในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเกิดความยั่งยืนได้เมื่อ 1) ชุมชนมีส่วนร่วมโดยตรงในการวางแผนและพัฒนาโครงการ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น 2) ผู้นำชุมชนพัฒนาและสนับสนุนโครงการต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและ 3) ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในฐานะของการเป็นแหล่งรายได้ที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

1. การศึกษาเรื่องกลุ่มเป้าหมายของนักท่องเที่ยว โดยศึกษาความต้องการ รูปแบบกิจกรรม

แรงจูงใจ ในการวิเคราะห์กลุ่มตลาดเป้าหมายและกำหนดภาพรวมของการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทจีนในจังหวัดเชียงใหม่

2. มีการวางแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ในการกำหนดยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์โดยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรให้หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องทางวัฒนธรรม เป็นผู้ประเมินวัฒนธรรมไทจีน เพื่อความเป็นกลาง

2. ควรศึกษาผลของปัจจัยภายนอกต่างๆ เช่นการช่วยเหลือของภาครัฐ เศรษฐกิจที่มีต่อระดับศักยภาพของชุมชน

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทจีนของจังหวัดเชียงใหม่และวัฒนธรรมไทจีนของจังหวัดอื่นเพื่อทราบถึงปัญหาต่างๆ และเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมไทจีน

บรรณานุกรม

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. ความหมายของการท่องเที่ยว.<http://www.mots.go.th>,2553.

กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ.การจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม

ของบ้านทุ่งสูง จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ (วท.ม.) การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,2546.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. <http://www.tat.or.th>.2553.

ไกรศรี นิมมานเหมินทร์. “เก็บผักใส่ซ้า เก็บผ้าใส่เมือง”. วารสารมนุษยศาสตร์. 8, 3

(กันยายน – ธันวาคม 2521).

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548.

ทวี สว่างปัญญางกูร. ตำนานเมืองเชียงตุง. เชียงใหม่ : ธรรมสถานมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527.

เทิดชาย ช่วยบำรุง.การท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน...จุดเริ่มต้นของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ใน การประชุมเทศกาลการท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,2550.

ปิยการต์ พานคำดาว.นิเวศวิทยา วัฒนธรรมซึ่งสัมพันธ์กับ
สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของไทยจีน

กรณีศึกษา บ้านต้นแห่น้อย อำเภอสันป่าตอง จังหวัด
เชียงใหม่ . ศิลปศาสตร์มหา

บัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.

พจนนา สวนศรี. คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community
Based Tourism

Handbook). กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและ
ธรรมชาติ,2546.

พยอม ธรรมบุตร. เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องหลักการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.

กรุงเทพฯ:สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
, 2548.

พยอม ธรรมบุตร. เอกสารประกอบการเรียนการสอนการเกี่ยวกับ
การมีส่วนร่วมของชุมชน

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สถาบัน
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิง

อนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,2549.

พยอม ธรรมบุตร. เอกสารประกอบการเรียนการสอนการเกี่ยวกับ
องค์ประกอบของการ

ท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร

วิโรฒ,2549.

พรหมเมธ นาคมทอง. กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษา

แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก. กองวิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ไทย, 2540.

พระครูสิทธิปัญญาภรณ์ (อดิศักดิ์ ไชยपालะ). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวัฒนธรรม

ไทยเงิน บ้านสันกำแพง ตำบลทรายมูล อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2546.

พรพิไล เลิศวิชา และ อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. ชุมชนหมู่บ้านลุ่มน้ำขาน. นนทบุรี : ธารปัญญาเอ็ดดูเคชั่น, 2546.

ราณี อิลิชัยกุล. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ

การจัดการการท่องเที่ยว = Professional experience in tourism management. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546.

ลมูล จันทรหอม. “ ความเชื่อและพิธีกรรมของคนไทย – ไทย ที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน

: กรณีศึกษาไทยเงิน (การศึกษาเบื้องต้น) ” , ความเชื่อและพิธีกรรม

: ภูมิปัญญาชาวบ้านไทย – ไทย. ม.ป.ท. 2537.

วีณา ชุ่มบัณฑิต. การวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

อย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ วท.

ม. การวางแผนและการ

จัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี

นครินทร์วิโรฒ, 2549.

สินธุ์ สโรบล. การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. ประชาคมวิจัย 57: (15-21), 2547.

สุพิน ฤทธิพิชญ. เขมรรัฐนครเขียงตุง. เชียงใหม่ : ดาวคอมพิวกราฟิก, 2541.

สุพิน ฤทธิพิชญ.. เชียงใหม่ในมนึก : สัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทเขิน ไทลื้อ ไทใหญ่

ไทล้านนา. เชียงใหม่ : ดาวคอมพิวกราฟิก, 2541.

สุพิน ฤทธิพิชญ.. เขมรรัฐนครเขียงตุง. เชียงใหม่: ดาวคอมพิวเตอร์กราฟิก, 2541.

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่

ฉบับเชียงใหม่ 700 ปี. เชียงใหม่ : มิ่งเมือง, 2538.

อรศิริ ปาณินท์. “ คุณลักษณะสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมในเรือนไทเขิน เขียงตุง” , ภูมิปัญญา

พัฒนาการและความสัมพันธ์ระหว่างกันของเรือนพื้นถิ่นไทย – ไท : คุณลักษณะของสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมในเรือนพื้นถิ่น. รายงานความก้าวหน้ารอบปีที่ 2 ชุดโครงการส่งเสริมกลุ่มวิจัย (เมธีวิจัยอาวุโส สกว.2545-2548). คณะ

สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (9 ตุลาคม 2547).

อรศิริ ปาณินท์. “ ภูมิปัญญา พัฒนาการ และความสัมพันธ์
ระหว่างกันของเรือนพื้นถิ่นไทเขิน

เชียงใหม่และเชียงตุง” . โครงการภูมิปัญญา พัฒนาการ
และความสัมพันธ์ระหว่างกันของเรือนพื้นถิ่นไทย – ไท :
คุณลักษณะของสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมในเรือนพื้นถิ่น.
รายงานสรุปผลงานวิจัยโครงการส่งเสริมกลุ่มวิจัย (เมธี
วิจัยอาวุโส สกว.2545-2548). คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. “ เล่าเรื่องเมืองเชียงตุง เมืองพยาก และ
เมืองเลน” . เมืองเชียงตุง.

กรุงเทพฯ : สุริวงค์บุคเซ็นเตอร์, 2537 หน้า 1-26.

อนาโตล โรเจอร์ เป็ลติเยร์. “ ภาษาและวรรณกรรมไทเขิน ” ,
เอกสารประกอบการเสวนาไท

ศึกษา. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2536.

Boo, E. (1991). Making Ecotourism Sustainable:

Recommendations for Planning,

Development, and Management. In Nature Tourism
Managing for the

Environment. Washington D.C.: Island Press.

Ceballos-Lascurain, H. (1988). The Future of Ecotourism.

Mexico Journal 17(1): 13-14.

Richardson, J. (1993). Ecotourism & Nature based

Holidays. Sydney: Australian Print

Group.

Taro, Y. (1967). Statistics, an Introduction Analysis.

Tokyo: Harper.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ภาคพายัพ เชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ภาคพายัพ เชียงใหม่

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ภาคพายัพ เชียงใหม่

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและแนวทางการ
ส่งเสริม
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ภาคพายัพ เชียงใหม่

**แบบสอบถามความคิดเห็น
การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติ
พันธุ์ไทจีนในจังหวัดเชียงใหม่**

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ มีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและสิ่ง
ดึงดูดใจในการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่น

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการฟื้นฟู อนุรักษ์ และส่งเสริมอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทซิ่นในจังหวัดเชียงใหม่

โปรดทำเครื่องหมาย ✓หรือระบุข้อความตามความคิดเห็นของท่านลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- 1. ชาย • 2. หญิง

2. อายุ

- 1. 17-24 ปี • 2. 25-34 ปี
- 3. 35-44 ปี • 4. 45-54 ปี
- 5. 55-64 ปี • 6. ตั้งแต่ 65 ขึ้นไป

3. สถานภาพ

- 1. โสด • 2. สมรส

4. อาชีพ

- 1. ธุรกิจส่วนตัว • 2. พนักงานบริษัท
- 3. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ • 4. แม่บ้าน
- 5. เกษียณ • 6. เกษตรกร
- 7. นักเรียน/นักศึกษา • 8. ลูกจ้างโรงงาน/

คนงาน/พนักงานห้าง

9. อื่นๆ

(ระบุ).....

.....

5. การศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี

2. ปริญญาตรี

3. สูงกว่าปริญญาตรี

6. รายได้

1. ต่ำกว่า10,000 บาท ต่อเดือน

2. 10,000-15,000 บาท ต่อเดือน

3. 15,001-30,000 บาท ต่อเดือน

4. 30,001-45,000 บาท ต่อเดือน

5. 45,001-60,000 บาท

6. มากกว่า 60,000 บาท ต่อเดือน

7. ภูมิลำเนา ท่านเดินทางมาจากจังหวัด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ภาคพายัพ เชียงใหม่